

OTDK-DOLGOZAT

2015

**VAN-E LÉTJOGOSULTSÁGA HALSZAKÜZLET NYITÁSÁNAK
ISASZEGEN A TEIR ADATBÁZIS ALAPJÁN?**

**DOES IT MAKE SENSE TO OPEN A FISH SHOP IN ISASZEG
BASED ON THE TEIR SERVICES?**

Kézirat lezárva: 2014. október 18.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	1
1.1. MOTIVÁCIÓ.....	1
1.2. CÉL.....	2
1.3. CÉLCSOPORT.....	2
1.4. TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA.....	3
1.5. HASZNOSSÁG.....	6
2. SZAKIRODALOM FELDOLGOZÁSA.....	8
2.1. FAO ADATBÁZISA.....	8
2.2. SZAKTANÁCSADÁS.....	10
2.2.1. Szaktanácsadási tippek.....	12
2.2.2. Hasonlóságelemzés és a szakértői rendszerek.....	14
2.2.3. Mesterséges intelligencia.....	17
2.2.4. Befektetés, beruházás.....	17
2.2.5. Kereskedelmi tendenciák.....	18
2.2.6. Fogyasztási tendenciák.....	20
2.3. REGIONÁLIS EGYENLŐTLENSÉGEK.....	22
2.4. MARSHALL KERESZT.....	23
2.5. ADATBÁZIS.....	25
2.6. CÉGÉRELEMZÉS ÉS GUTTMAN-SKÁLA.....	26
3. ANYAG ÉS MÓDSZERTAN.....	28
3.1. ADATVAGYON.....	28
3.2. BEST PRACTICE MÓDSZER.....	30
3.3. COCO MY-X MÓDSZER.....	32
4. EREDMÉNYEK.....	35
5. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK.....	37
6. ÖSSZEFOGLALÁS.....	40
IRODALOMJEGYZÉK.....	41
MELLÉKLETEK.....	I

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: Átlagos halfogyasztás 2011	4
2. táblázat: Isaszeg országos helyezése a 2008-as és 2012-es adatainak változása alapján.....	35
3. táblázat: COCO elemzés Isaszegen Halszaküzletek létjogosultságáról.....	36
1. ábra: A szaktanácsadás folyamatának általános modellje.....	10
2. ábra: Halszaküzlet nyitásának elméleti levezetése.....	24

1. BEVEZETÉS

Tisztelt Olvasó! Az alábbi fejezetben bemutatásra kerül a tanulmány motivációja, ezt követően a kitűzött célok felsorolásával folytatom, majd a célcsoportok megnevezésével, akik számára felhasználható. Ezek után az eljárás bemutatásához kiválasztott téma bemutatása és indoklása következik, végül pedig a dolgozat hasznosságának kielemezésével zárul.

1.1. MOTIVÁCIÓ

„Nem kétséges, hogy a gazdaság jelenlegi állapotában sürgős változtatásokra van szükség. Ugyanakkor senki sem tudhatja egyedül mindenre a megoldást. A válság súlyos törést okozott a gazdasági és állami szervezetek és az általuk szolgált emberek viszonyában, és egy olyan időszakban, amikor mindenki kiábrándult, dühös és tele van aggodalommal, különösen felerősítette a fogyasztók érzékenységét, akik nem szeretnék, ha a hűségüket bárki magától értetődőnek tekintené. Önnek, mint üzleti vezetőnek ma a gazdasági életnek azzal a tényével kell szembenéznie, hogy a válságban és azután a fogyasztói kapcsolatok sikeres kiépítése és fenntartása lesz a kulcsa, hogy vállalkozása fennmaradjon.” (Hochman, 2010)

A fenti idézet alapján egyértelmű, hogy a mai világban a hűséges vásárlók „aranyat érnek”, éppen ezért fontos, hogy egy településen, ahol beruházni akarunk az elsődleges vizsgálati szempontok a felvevő piac nagyságának a felmérésére, a vásárlóerőre terjedjen ki, illetve a konkurenciák meglétére, darabszámára az árulni kívánt termékek, termék kategóriákra is kiterjedően.

A tanulmány ennek a területi elemzésnek és az eredményeinek ismeretében kíván tanácsot adni a döntéshozatalban.

A XXI. század társadalmi és gazdasági változásai (demográfiai átalakulások, népvándorlások, gazdasági válság, stb.) hatására sokkal kockázatosabbá vált egy új beruházás kivitelezése, új bolt nyitása egy adott településen és még nehezebb annak a megítélése, hogy olyan településen, ahol ugyanolyan típusú vállalkozás még nem üzemel van-e létjogosultsága az adott beruházásnak.

Egy innovatív ötlet megvalósításának alappillére a jó időzítés a megfelelő helyen. Ehhez elengedhetetlen a piaci igények és a gazdaság helyzetének ismerete, illetve az adott szakmában való jártasság. A tanulmány helytálló globális szinten a megfelelő attribútumok meghatározásával és releváns adatok meglétének tükrében. A beruházásról történő gyors döntéshozatal elengedhetetlen a konkurenciák megelőzése érdekében. Ennek a döntésnek a meghozatalához nyújt segítséget az elemzés és a kialakított Halszaküzlet - beruházó kalkulátor.

A különböző települések társadalmára, gazdaságára más és más külső és belső tényezők hatnak, ezért nagyon nehéz összehasonlíthatóvá tenni őket.

Újszerű, innovatív logikai síkon kell elemezni a települések gazdasági terét mielőtt valaki üzleti tervezésbe kezd, hiszen így időt és pénzt spórolhat meg egy-egy sikeres döntéssel.

1.2. CÉL

Rálátás biztosítása egy beruházás indításánál legfontosabb teendőre: a helyi gazdaság helyzetének feltérképezésére.

A dolgozat döntéshozóknak kíván tanácsot adni üzleti beruházás kapcsán, az általam legfontosabbnak vélt döntés meghozatalában, a megfelelő helyszín, település kiválasztásában.

1.3. CÉLCSOPORT

A tanulmány célcsoportjai kis- és nagykereskedelmi vállalkozások tulajdonosai, beruházók, üzleti klubok, önkormányzatok, szövetkezetek, érdekképviselők, haltenyésztők, innovációs tanácsadók, stb., akiknek fontos lehet tanulmányunk eredménye és még inkább módszere. Ugyanis ezeknek az intézményeknek/személyeknek/vállalkozásoknak lehet célja ezt a kiszámítható rendszert igénybe venni egy alapvetően instabil gazdasági helyzetben, piackutatási, piac elemzési és beruházási szándékkal.

1.4. TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

A témám HALSZAKÜZLET nyitásának a létjogosultsága (a módszer bemutatása érdekében Isaszeg települését választottam, mivel nem rendelkezik halszaküzlettel).

A témaválasztásnak három darab tudományos indoklása van:

- „Az omega-3 zsírsavak nagyon fontosak az emberi egészség szempontjából, legyen szó akár a szív-érrendszeri betegségekről, az agyról vagy az immunegészségről. Az egészségügyi szakemberek felelőssége, hogy felvilágosítsák a közvéleményt a hal étrendjükbe történő beillesztésének jótékony hatásairól – nyilatkozta Philip Calder, a Southamptoni Egyetem szakértője. A kardiovaszkuláris megbetegedések megelőzéséről szóló legújabb európai irányelvek azt javasolják, hogy mindenki hetente legalább kétszer fogyasszon halat, és ezek közül az egyik adag legyen olajos hal.”

„A szakértők szerint a hal fogyasztása jótékonyabb hatást gyakorol, mint az omega-3 tartalmú kapszulák szedése. Ez azzal magyarázható, hogy a hal számos más tápanyagot, például D-vitamint, szelént és jódot is tartalmaz, amelyek szintén jót tesznek a szív-érrendszernek. Ráadásul egyelőre nincs meggyőző bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a halfogyasztás előnyei ténylegesen az omega-3 zsírsavakból származnak.”

(http://hvg.hu/plazs/20120509_napi_egy_hal)

A XXI. század egyik legdinamikusabban fejlődő üzletága a gyógyszeripar, hiszen az elöregedés jellemző a világ társadalmaira. A hal fogyasztás jótékony hatását és egészségfenntartó erejét kihangsúlyozva komoly sikereket tudna elérni a halgazdálkodási ágazata és a friss halakat, termékeket kiskereskedelmi szinten értékesítő vállalkozások. Ráadásul egyre többen étkeznek egészség centrikusan a mai fiatalok, és fiatal szülők között, akik akár gasztronómiai többletértéke miatt, akár a változatos étkezés érdekében gyermekeiket hozzá szoktatnák a halételek gyakrabban történő fogyasztásához. Kutatók megállapították továbbá, hogy azon országokban, ahol nagyobb mennyiségű a halfogyasztás ott az átlagéletkor is magasabb.

Ezen érvekre alapozott marketing munkával törvényszerűen növekednie illene a halfogyasztásnak, hogy elérje a javasolt heti kétszeri fogyasztást.

- „A természetes vizek mellett található 25 ezer hektárnyi halastavakban ellenőrzött körülmények között nevelik a halakat, így nem fordulhat elő szennyeződés. A fagyasztott tengeri halak ugyanakkor tartalmazhatnak nehézfémeket, ráadásul az árnál azt is figyelembe kell venni, hogy a csomag fele víz – mondta Kardeván Endre, országos főállatorvos, a Vidékfejlesztési Minisztérium élelmiszerlánc-felügyeletért és agrárigazgatásért felelős államtitkára. Ennek ellenére – mint a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal kutatásából kiderült – a lakosság 52,9 százaléka a fagyasztott halat részesíti előnyben. A megkérdezettek 39 százaléka fogyaszt csak friss halat rendszeresen – ismertette az adatokat Kardeván Endre. Az államtitkár hozzátette: a megfelelő filézési technológiával a halhús-ból olyan terméket lehet előállítani, amelyet a 3 éven felüli gyermekek is fogyaszthatnak, így a hazai hal megjelenhet a gyermekétkeztetésben is.”

(<http://www.trademagazin.hu/hirek-es-cikkek/piaci-hirek/az-elfogyasztott-hal-fele-importbol-szarmazik.html>)

Minőségbiztosítás szempontjából az ár-érték bemutatásának elmaradása vezethet oda, hogy a fagyasztott terméket részesítik a vásárlók előnyben a friss hallal szemben. A gyermekétkeztetésben való megjelenése várhatóan a felnövekvő generációt sokkal elfogadóbbá, „függőbbé” teszi majd a halhús vonatkozásában. Az elkészíthető ételek típusai, fajtái is sokkal inkább rögzülnek majd az étkezési szokásaikban, így képes lesz „kinevelni” egy nagyobb számú felvevő piacot.

- „A magyarok évente és fejenként mintegy 4,5 kilogramm halat esznek meg, ennek 40 százaléka importból származik. Jelentősen magasabb az uniós átlagfogyasztás: 22-24 kilogramm évente, szemben a 19 kilogrammos világátlaggal. Az uniós halfogyasztás 60 százalékát importból fedezik - fűzte hozzá. Lévai Ferenc (Aranypony Zrt. elnöke-vezérigazgatója) közölte: a magyarok éves halfogyasztásuk harmadát a karácsonyi ünnepek idején vásárolják meg. Főként pontyot vesznek - ez az össz mennyiség 65 százaléka -, de vásárolnak süllőt, pisztrángot, harcsát is. A hal ára nem emelkedett a tavalyihoz képest. A vezérigazgató szerint az egy főre jutó éves magyar halfogyasztást - főként a tudatos fogyasztóknak, és a vásárlóerő növekedésének köszönhetően - 10-12 éven belül akár meg is lehet duplázni. Ezt segítheti például a mintamenza program, amely évente 10 százalékos növekedést generálhat, ráadásul a programnak köszönhetően a gyerekek egy része később tudatos fogyasztó lesz. A 10 kilogramm körüli éves fejenkénti halfogyasztás reális célkitűzés termelési és fogyasztási szempontból egyaránt - fűzte hozzá.”

<http://www.vg.hu/vallalatok/magyarorszag-tobb-mint-20-ezer-tonna-halat-termel-evente-418324>)

Fontos lenne, hogy az emberek hozzászokjanak a halhús fogyasztásához a mindennapokban, és ezáltal a mainál nagyobb arányban és az esztendő egészében gyakrabban egyenek hazai halat a magyar családok. Minél több halfajtának a bemutatása, megismertetése célszerű lenne, hogy bővíteni lehessen a kínálati palettát. A minőségi termék kihangsúlyozása mind a friss, mind a konyhakész halnál kiemelkedő fontosságú.

A fenti állítás szerint beruházási szempontból ideális a helyzet halszaküzlet nyitásához, hiszen folyamatos eladás növekedés várható. Sőt, ha a reálisnak vélt célkitűzés megvalósulna, akkor a jelenlegi halszaküzleteknek a bevétele megduplázódhatna, vagy piaci lehetőség lenne további boltok nyitására igény szerint, akár a halszaküzlet darabszámának megduplázódásával.

- Az alapvető problémát a halhús elérhetőségének nehézségében, illetve a hiányos marketingben kell keresni. Ezért is kell pontos elemzést készíteni a halszaküzletek jelenlegi darabszámáról.

1.5. HASZNOSSÁG

A dolgozat többlet információval szolgál primer adatok összehasonlításához képest és több szempontból is hasznos döntéshozóknak:

- Az ország összes településének adattömegét magában foglalja, azonban az igényeknek, vizsgálni kívánt attribútumoknak megfelelően (lásd 3.2 ADATVAGYON) vagy adott településenként egyesével is azonnal elemezhető forma.
- Tartalmazza a „best practice” attribútumonkénti rangsorolását is, de az adatok összességét elemezve nem csak rangsor felállítására képes, hanem konkrét darabszám becslésére is. Teszi mindezt azon tanulási minta alapján, mely képessé teszi a rendszert a becslés hitelességét illetve a becslés-tény korrelációját is megvizsgálni.
- A szakértői robot automatikusan elvégzi egyfajta minőségbiztosításként az inverz rangsorok elemzését is, így még pontosabban látható a számítás hitelessége.
- Az éves szintű darabszámmra tett becslések eredményének összehasonlításával láthatóvá válik az is, hogy a helyi gazdasági tér, fogyasztói kör, hogyan változtatja meg egy új vállalkozás nyitásának kockázat-mentességét, létjogosultságát.
- A leghasznosabb tanácsnak azonban az az információ számít, hogy azon a településen, ahol a kalkulátor kimutatja, hogy nincs létjogosultsága boltnyitásnak ott nem szabad megvalósítani a beruházást.

Mekkora az értéke a tanulmánynak a beruházó szemszögéből?

Annyit ér a tanulmány, amennyi a beruházásra kijelölt két opcionális település várható forgalma közötti különbség. Illetve ez a tanulmány ennek az értéknek a felét éri.¹

A pénzüsszegben kifejezett hasznosság pedig a best practice és a hasonlóságelemzés között az alábbiak alapján kiszámolható:

Best Practice, szakértő bevonásával:

- Adatvagyon megszerzése a TEIR adatbázisából: adatbázis használata ingyenes, munkaidő 1 óra, munkadíj 1.500 Ft/óra, munkabér 1.500 Ft. – A TERVHEZ KÉPEST NEM VÁLTOZOTT

¹ Fontos megemlíteni, hogy a tanulmány hasznosságának véglegesítése érdekében elkészült azonos módszer alkalmazásával az „Illik-e Isaszegen TEÁOR 4711-et nyitni céginformációs adatbank adatai alapján?” című szakdolgozat , amely a létrejött innovációval üzleti szempontból vizsgálja Isaszegen új bolt nyitását.

- Elemzés elkészítése EXCEL használatával: program használati díja ingyenes, munkaidő 3 óra, saját munkadíj 1.500 Ft/óra, teljes munkadíj 4.500 Ft. - A TERVHEZ KÉPEST VÁLTOZOTT (+1 óra munkadíj a megfelelő hangolás érdekében)
- Szakértő bevonása minőségbiztosítási szerepkörben. Szakértői munkadíj 3.000 Ft/óra, munkaidő 2 óra, teljes munkadíj 6.000 Ft. - A TERVHEZ KÉPEST NEM VÁLTOZOTT

Összköltség: 12.000 Ft

Piaci érték: 14.500 Ft

Hasonlóságelemzés alkalmazása esetén:

- Adatvagyon megszerzése a TEIR adatbázisából: adatbázis használata ingyenes, munkaidő 1 óra, munkadíj 1.500 Ft/óra, munkabér 1.500 Ft. - A TERVHEZ KÉPEST NEM VÁLTOZOTT
- Elemzés elkészítése, ellenőrzése, értékelése EXCEL használatával és szakértői robot segítségével: program használati díja ingyenes, szakértői robot használati díja ingyenes (COCO), munkaidő 3 óra, saját munkadíj 1.500 Ft/óra, teljes munkadíj 4.500 Ft. - A TERVHEZ KÉPEST NEM VÁLTOZOTT

Összesen: 4.500 Ft

Piaci érték: 50.000 Ft

Ennyit kell, hogy érjen a vezetőnek egy ilyen minőségű döntéshozást segítő elemzés, „kalkulátor”. Mely összegből a ráfordítási költség 4.500 Ft, míg a haszon 45.500 Ft. (50.000 Ft az az összeg, melyet illik megkeresnie 4 órai munkával egy ilyen szintű szakértőnek.)

A KÉT ELEMZÉS KÖZÖTTI TÉNYLEGES ÉRTÉK:

- Költségkülönbség értéke: $12.000 \text{ Ft} - 4.500 \text{ Ft} = 7.500 \text{ Ft}$
- Értékkülönbség értéke: $50.000 \text{ Ft} - 14.500 \text{ Ft} = 35.500 \text{ Ft}$

Hasznosság – különbség értéke:

$(50.000 \text{ Ft} - 4.500 \text{ Ft}) - (14.500 \text{ Ft} - 12.000 \text{ Ft}) = \mathbf{43.000 \text{ Ft}}$

43.000 Ft a forintositott értéke a tanulmánynak a „best practice”-hez képest, ez az az összeg, amely reményében nekikezdünk a munkának a COCO elemző használatával.

2. SZAKIRODALOM FELDOLGOZÁSA

A szakirodalom feldolgozása fejezetben a következő témák kerülnek ismertetésre:

- Témaválasztás hitelességének vizsgálata, bemutatása. (2.1.)
- Szaktanácsadási és önképzési útmutatás. (2.2.)
- Területi hasonlóságelemzés ismérvei és vizsgálati elmélet. (2.3., 2.4.)
- A használni kívánt adatbázis bemutatása. (2.5.)
- Egy vidékfejlesztési vizsgálat bemutatása, kritikája. (2.6.)

2.1. FAO ADATBÁZISA

A Food and Agriculture Organization of the United Nations (továbbiakban FAO) (Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete)

bemutatása:

„A FAO 1945. október 16-án alakult meg a kanadai Quebec-ben, 44 állam kormánya hozta létre és írta alá a Chateau Frontenac-ban az alapító okiratot. A Szervezetnek jelenleg - Oroszországnak, mint az egykori alapító tagország Szovjetunió jogutódjának az újracsatlakozásával (2006. április 3-án) - 190 tagja van: 189 tagország és az EU, mint tag-szervezet.

A FAO Alapokmánya (Basic Text) rögzíti az alapítók szándékait, a Szervezet küldetését. E szerint az alapító államok együtt és egyenként kötelezettséget vállalnak arra, hogy min-dent megtesznek

- a táplálkozás és életszínvonal emelése,

- a termelés hatékonysága és az élelem elosztási rendszer javítása, valamint

- a vidéki lakosság életfeltételeinek jobbítása érdekében, hogy ily módon járuljanak hozzá a világgazdaság gyarapodásához, az emberiség éhezéstől való megszabadulásához.”

(Forrás: <http://www.agraroldal.hu/fao.html>)

A fentiekből kiderül, hogy a szervezet egyfajta élelmezésbiztonságért felelős. Ennek a szerepnek az ellátásához természetesen társul egy alapvető tudás és információ biztosítása, melyet különböző időközönként, különböző formában (nyers adat, mérleg, illetve jelentés)

tesznek közzé a tagországok számára mezőgazdaságukról, halászatukról, erdőgazdálkodásukról.

A szervezet által üzemeltetett FAOSTAT adatbázisából lehet a leghivatalosabb adatokat megtudni a különböző országok halfogyasztásával kapcsolatban. A 2011-es adatok bizonyultak a legfrissebbnek.

Átlagos halfogyasztás (kg/fő/év) 2011	Világ	Európai Unió	Magyarország
<i>Édesvízi hal</i>	6,8	3,8	2,9
<i>Hal, tengeri hal/rák és kagyló</i>	18,9	22,9	5,3

1. táblázat: Átlagos halfogyasztás 2011
Forrás: FAOSTAT

Ezen adatok hivatalosan is alátámasztják a korábban kijelentett állításokat az éves hal, tengeri hal/rák és kagyló fogyasztással kapcsolatban, illetve azzal kapcsolatban, hogy mekkora szintig van lehetőség fejleszteni (lásd TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA).

Azonban az 1. táblázat külön jelzi az édesvízi halfogyasztást is, ami azért fontos esetünkben, mert nem szokták külön elemezni, holott tengerpart nélküli országgént halfogyasztásunk jelentős részét (55%-át) az édesvíziek teszik ki.

Egyből szembetűnik az is, hogy bizony ez az adat, a 2,9 kilogramm/fő/év 76%-a az Európai Unió átlagfogyasztásának, szemben a teljes halfogyasztásban tapasztalt 23%-os teljesítéssel. Ugyancsak elmondható, hogy a világ átlagfogyasztásának 43%-át érte el Magyarország ezzel az adattal.

Látható továbbá, hogy az Unióban csupán 17%-os, a világ összefogyasztásához képest pedig 36%-os az édesvízi halfogyasztás az összessel szemben.

Ezen adatok tudatában kimondhatjuk, hogy a magyarok alacsony összes halfogyasztása abból adódik, hogy az országnak a kultúrájában, hagyományaiban, gasztronómiájában nincsenek jelen a „tenger gyümölcseinek” fogyasztása. Lévén, hogy nincsen tengerpartja az országnak, nehezebb volt a múltban és még a jelenben is friss áruhoz jutni, hisz a feldolgozatlan hal termékeknél a legfontosabb a frissesség. Ám valószínűsíthető, hogy mind a nyers és mind a késztermék esetében a magyar vásárlók nem hajlandóak, vagy nem tud-

ják megfizetni a magyar átlagkeresethez képest kimagaslóan drága élelmiszereket, mint amilyenek a „tenger gyümölcsei”.

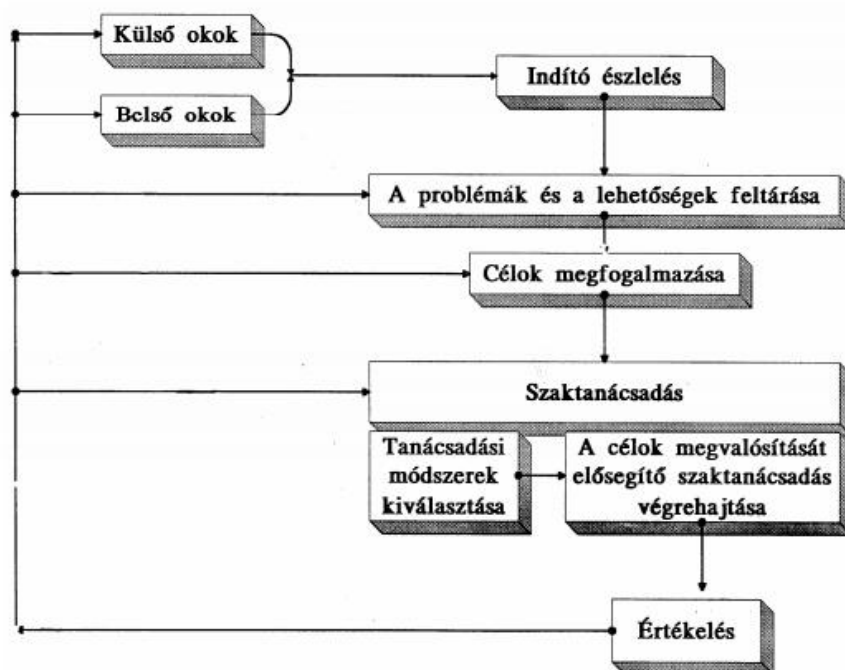
Elmondható tehát, hogy rövidtávú célkitűzésként lehet tekinteni az Európai Unió átlag édesvízi halfogyasztásának az elérését.

Hosszútávú célkitűzésként pedig reális a fogyasztás megduplázása, ezzel elérve a világ átlag édesvízi halfogyasztását.

2.2. SZAKTANÁCSADÁS

A szaktanácsadás folyamatának bemutatása:

Beruházásnál, vállalkozás indításánál, boltnyitásnál kiemelten fontos szerepe van a szaktanácsadás folyamatának betartásához, még akkor is, ha a vállalkozó, tulajdonos saját maga látja el a „szaktanácsadó” szerepét.

1. ábra: A szaktanácsadás folyamatának általános modellje
Forrás: Kozári, 2007

Első lépés: Indító észlelés:

1. Információszerzés
2. Bizalmi viszony kialakítása
3. Használható információk szelektálása
4. Kartoték vezetése

Második lépés: A problémák és lehetőségek feltárása

Problémafeltárás iránya:

1. Személyi feltételek,
2. Munkamódszer,
3. Munkaeszköz,
4. Munkahely,
5. A gyártott termék,
6. Finanziális tényezők.

Ha már ismerjük a problémákat, akkor meg kell tudni:

- ismerik-e a probléma kialakulásának okait?
- megoldás fontossága?
- szaktanácsadásra van-e szükség, mennyire nehéz és költséges a megoldás?
- beavatkozás sikerének valószínűségét ki kell értékelni

A problémamegoldó szaktanácsadás a problémák feltárása után a lehetőségek elemzésével és javaslatlétellel zárul.

Harmadik lépés: A célok megfogalmazása:

Célszerű, ha a célok egymásra épülnek, így költséghatékonyabb az elérésük.

A különböző célok szintjeit meg kell határozni:

- Alapvető cél,
- Alacsonyabb szintű cél,
- A termelés marginális nyereségének növelése a cél középtávon,
- A gazdálkodás nyereségességének növelése a cél hosszútávon.

Negyedik lépés: A szaktanácsadás:

1. Probléma okának meghatározása (anyagi és technikai lehetőség, szaktudás, gyakorlat vagy pozitív hozzáállás hiánya)
2. Dönteni kell az alkalmazandó módszerek kiválasztásának szempontjai között, ehhez meg kell tudni:
 - Cél,
 - Vállalkozó tudásszintje,
 - Tanácsadó módszertani ismereteinek szintje,
 - Tanácsadó és vállalkozó közötti viszony,
 - Költségvonzat nagysága.
3. A cél megvalósítását segítő szaktanácsadás, ismeretátadás

Ötödik lépés: Az értékelés:

A döntés joga mindig a vállalkozóé, hiszen övé annak a felelőssége, hogy megvalósítja-e a kapott tanácsot.

Abban az esetben, ha a vállalkozó a végrehajtás mellett dönt, akkor a tanácsadónak kötelessége a szakmai támogatást biztosítani a cél elérése érdekében. A programban meghatározott munkák végrehajtását folyamatosan értékelnie kell, így fény derülhet arra, ha a folyamat valamely eleme gátolja a cél elérését, és akkor még lehetőség van a teljes program módosítására, újratervezésére.

2.2.1. Szaktanácsadási tippek

Elképzelhetetlen, hogy egy tulajdonos, vezető, döntéshozó ne legyen birtokában annak a tudásnak, ami nélkülözhetetlen piaci jelenléte, vagy piacra lépése érdekében.

Kimondottan akkor, amikor új piaccal van dolga. Tisztában kell lennie múlt, jelen, jövő tendenciáival, a fogyasztók igényével, viselkedésével, érzékenységével, stb.

Egy úgynevezett komplex tudásra kell szert tennie, és valamilyen szinten saját szaktanácsadójának kell lennie, hogy későbbi tárgyalásainál ezt a tudást hasznosítani tudja, téma specialista szaktanácsadóval folytatott konzultációjánál maximálisan részt tudjon venni a kommunikációban, kérdéseket tudjon feltenni és hogy adott esetben ne tudják félrevezetni.

Ezen tudás megszerzéséhez az internet világa nyújtja a legnagyobb lehetőséget. Azonban kényszerűen ügyelnie kell arra, hogy csupán a témában valóban releváns, pontos és hiteles információkat találja meg.

Ez az eljárási mód, abban is tud segíteni a döntéshozónak, hogy megállapítsa, ki számít a téma valódi szakértőjének, szaktanácsadójának, ha szükségét érzi döntéstámogatásának.

Ennek érdekében az alábbiakban felsorolásra kerülnek az általam megvizsgált honlapok, melyek információi segítséget nyújtottak számomra a Halszaküzlet nyitását befolyásoló tényezők meghatározásában:

Hallal kapcsolatos cikkek a már korábban felsorolt gazdasági online magazinokban.
(lásd 1.4. TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA)

Érdemes időnként a Halászati és Öntözési Kutatóintézet (HAKI) (<http://www.haki.hu/>) híreit is figyelemmel követni.

Herzog Tamás (2013): A haltermelés és - fogyasztás alakulása a világon és Magyarországon. *Statisztikai tükrök*, VII. évfolyam 84. pp. 1-4.
(<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/halaszat.pdf>) (Letöltve: 2014.07.30.)

Trendinspiráció Műhely: A magyar lakosság halfogyasztási szokásai, közösségi marketingstratégia kidolgozásának támogatása prezentáció
(http://halaszat.kormany.hu/download/1/d9/90000/honlapra0220_halfogyasztasi%20szokasok_kutatas_prezi.pdf) (Letöltve: 2014.07.25.)

Bojtárné Lukácsik Mónika: Alacsonyak a hazai halárak. Magyar Mezőgazdaság online 2012.05.31.
(<http://magyarmezogazdasag.hu/hu/irasok/penzvilag/alacsonyak-hazai-halarak>)
(Letöltve: 2014.07.25.)

Bojtárné Lukácsik Mónika (2013): Jelentés a szövetség és tagjai működésének 2012. évi eredményeiről. Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége, Budapest,

(http://magyarhal.hu/uploads/files/eves-jelentes/MAHAL_eves_jelentes_2012.pdf)

(Letöltve: 2014.07.25.)

Vidékfejlesztési Minisztérium: Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)
TERVEZET MAHOP 3.0. VERZIÓ 2014-2020

(http://www.ahkungarn.hu/fileadmin/ahk_ungarn/Dokumente/Wirtschaftsinfos/HU/Verschiedenes/MAHOP_Magyar_Halgazdalkodasi_Operativ_Program.pdf)

(Letöltve: 2014.08.05.)

Vidékfejlesztési Minisztérium: A magyar halgazdálkodási ágazat jelene a Halászati Operatív Program tükrében

(<http://halaszat.kormany.hu/download/e/45/80000/a5-20oldal-HU-VM.PDF>)

(Letöltve: 2014.08.05.)

2.2.2. Hasonlóságelemzés és a szakértői rendszerek

Hasonlóságelemzés:

„ A hasonlóságelemzés egy fajta gondolati tisztaság, a bizonyítás iránti igényesség megtestesítője: mint ilyen védelmet nyújt pl. a szakdolgozatok (a közbeszédet és a demagógia melegágyát) is érintő, jelentős gyakoriságú és értékromboló tendenciák ellen, melyek az önkényes, megalapozatlan vélemény-nyilvánításban vélük kifejeződésre jutni a szólás- és gondolati szabadságot. A hasonlóságelemzés tehát több mint informatikai, módszertani kérdés: világnézeti alapvetés... ” (Pitlik 2007. p. 93.)

„ A hasonlóságelemzés nem más, mint esetek (előzmények és következményeik), ill. ezekből álló esetgyűjtemények alapján egy eddig soha nem tapasztalt (pl. éppen adott) előzmény-kombináció várható következményének levezetése összefüggések (modellek) alapján (vö. CBR, case-based reasoning, eset-alapú következtetés). ”

(Pitlik 2007. p. 94.)

„A hasonlóságelemzés a tudásábrázolás legújabb tendenciáit is magába foglalja: megfigyelések alapján gombnyomásra kialakított összefüggések, ismét csak gombnyomásra online szakértői rendszerként felkínálhatók a világ bármely pontján hasonló jelenségekkel foglalkozók számára, akik nem birtokolják a megfigyelések adatait (vö. www.myx.hu).”
(Pitlik 2007. p. 94.)

A hasonlóságelemzés a legkifinomultabb formája a minőségbiztosításnak. Nem csak elméleti síkon, hanem vizuálisan is alátámaszt egy adott elemzést, véleményt, eredményt. A hasonlóságelemzés a mindennapjaink része, hiszen a kiválasztási mechanizmusunk alappillére, hogy termékeket, szolgáltatásokat, elméleteket, árakat stb. egymáshoz hasonlítunk. A meggyőzés legalapvetőbb formája.

Továbbá okozója egyedi termékek, szolgáltatások, elméletek sikerességének is, hiszen azokat nem tudják a vásárlók mással helyettesíteni, mással összehasonlítani.

Szakértői rendszerek:

„Minden szakértői rendszer egyidejűleg egy hasonlóságelemzés is, hiszen a szakértői rendszer lehetséges bemeneti jelvariációi egyben az el- és felismert típushelyzeteket jelentik, melyhez már érdemes volt típusonként egységes következmények rendelni. (Egy típuson belül jelentős numerikus eltérések is lehetnek a vizsgált tulajdonságok mentén.)”
(Pitlik 2007. p. 94.)

„A szakértői rendszerek olyan számítógépes felhasználói programok, melyek a mesterséges intelligencia (MI) kutatás tudományterületéhez tartoznak. Hasonlóan a mesterséges intelligencia fogalmához, a szakértői rendszereknek (SZR) sincs elfogadott definíciója. Szükségmegoldásként találhatunk olyan megfogalmazásokat, mint pl.

- a SZR adott kérdéskör kapcsán felmerülő ismeretek alapján képes intelligens következtetéseket levonni, vagy*
- a SZR segítségével az emberi problémamegoldó-képesség konkrét kérdéskörre vonatkoztatva modellezhető.*

Az első "definícióval" az a baj, hogy a lényegi jelző (az intelligens) nem határolható körül. Azaz végül is nem dönthető el két következtetésről (az ezeket szállító eljárásokról), hogy melyik intelligens(ebb) illetőleg tekinthető-e egyáltalán bármelyik is intelligensnek.

A második "definíció" azt állítja, hogy az emberi problémamegoldó-képesség, amit nem ismerünk, hiszen a terület specialistái sem tudnak definiálni, modellezhető, azaz egy amorf valamihez egy másik, hasonló rendszer alkotható.

A problémamegoldás központi kérdése és az adat-információ-tudás fogalmak definiálása kapcsán felmerült gondolatok alapján a következő pragmatikus definíciót szeretném a szakértői rendszer fogalmára javasolni:

A szakértői rendszer olyan eljárás, amely lehetővé teszi tetszőleges tényezők kapcsolataihoz (állapot-kombinációkhoz) tartozó következmények összefüggés-rendszerének számítógépes formában történő kezelését.

Tehát egy SZR képes választ adni, a "mi van/lesz, ha" kérdésre, vagyis képes a valóság modellezése révén összefüggések (hozzárendelések) leírására. Így az SZR az objektív tudás tudatosodott, algoritmizálható formája.

A SZR a felsorolt jellemzők tekintetében még semmiben sem különbözne bármely, eredményül függvényt (hozzárendelést) megadó matematikai, statisztikai eljárástól (regresszió analízis, diszkriminancia analízis, stb.).

Kiegészítésképpen definiálandó még, hogy milyen típusú tényezők, milyen típusú összefüggéseit lehet egy SZR-ben kezelni:

A SZR tehát szabályelvű, azaz alapvetően logikai műveletekre támaszkodik és alapvetően nem metrikus skálák adatait (tényezők opcióit, pl. színek, rangsorok) kezeli. Míg a numerikus függvények összefüggései szabályokká alakítható az ábrázolási skálák hierarchiája értelmében, addig a SZR által szállított szabályrendszerek nem transzformálhatók úgy-mond felfelé. Tehát minden numerikus függvény (összefüggés) egyben szabályrendszer is, míg fordítva ez nem igaz (vö. abdukció).” (Pitlik 1997. p. 3.)

A tanulmányban feltétlenül szükséges említést tenni a szakértő rendszerekről, mint döntéshozatali támogató eszközökről. A szakértő rendszer egyedi módon képes kezelni és elemezni a bemenő adatokat.

2.2.3. Mesterséges intelligencia

„A mesterséges intelligencia kutatások célja olyan feladatok számítógépes megoldása, amelyeket nem tudunk képlettel megoldani.” (Pásztor Márta Zsuzsanna)

“Az MI olyan funkciók megvalósítására alkalmas gépek megalkotásának tudománya, mely funkciókhoz intelligenciára van szükség, amennyiben azokat emberek valósítják meg.” (Kurzweil 1990)

“Az MI a számítástudomány azon ága, mely az intelligens viselkedés automatizálásával foglalkozik.” (Luger 1993)

„Mesterséges intelligencia kutatásnak nevezhető - a legegyszerűbb megközelítés szerint - mindaz, ami a számítógépet képessé teszi arra, amit eddig csak az ember tudott (pl. kép-, hangfelismerés, sakkjáték, elemzés, stb.). A definícióból adódóan a mesterséges intelligencia kutatásnak számtalan területe létezik, ezek között az egyik a problémák konkrét tartalmi vonatkozásaitól mentes automatikus ismeretszerzés (context free automatical knowledge acquisition).” (Bunkóczi László 2005)

Ezen idézetek jól reprezentálják, hogy egységes megfogalmazása nincsen a mesterséges intelligenciának. Attól függően változik, hogy mely tudományos területen alkalmazzák. Talán a legérthetőbben úgy fogalmazható meg, hogy egyes emberi tulajdonságok szimulálása számítógép automatizálással.

2.2.4. Befektetés, beruházás

„A befektetés kifejezés általánosabb, pénzeszközök lekötését jelenti későbbi hozam reményében.

A beruházás fogalma szűkebb, tárgyi eszköz létesítése, hozam (megtérülés) céljából.

*A beruházások fogalmi meghatározásának keresésekor a leghasználhatóbb megfogalmazás a következő: **Minden megtérülési lehetőséggel kecsegtető befektetés beruházásnak minősül.**”*

„ A beruházásokkal megvalósított létesítmények általában hosszú élettartamúak, így a működésükkel kapcsolatos kiadások és bevételek is hosszabb időtávon jelentkeznek. Mivel a beruházási döntések jövőben végbemenő folyamatokra vonatkoznak és az információk a jövőről hiányosak, a döntéseket mindig terheli valamilyen bizonytalanság.

Az információhiány és az ehhez kapcsolódó kockázat egymástól elválaszthatatlan jelenségek. Az állóeszközök mobilitása korlátozott. A létesítmények, tárgyi eszközök újraértékesítése csak veszteséggel képzelhető el.”

(Dr. Kovács Árpád Endre)

A tanulmány pontosan a döntések bizonytalanságát hivatott csökkenteni. Olyan tanácsot kíván adni, mely kellő alátámasztást biztosít a jövőre nézve.

Halszaküzlet esetében (és sok más beruházással kapcsolatban is) az állóeszközök mobilitása megoldható, ezért azt is elmondhatjuk, hogy azon kockázatra is tud reagálni a rendszer, hogy ha a vállalkozás egy adott településen nem életképes, akkor a valószínűsíthetően problémát okozó vizsgálat módosítása mellett új elemzéssel új helyszín választható (akár az adott kistérségen belüli vizsgálattal, így minimalizálva a szállítási költségeket).

Vagy ha a vállalkozó végérvényesen újra akarja értékesíteni az állóeszközöket a veszteség csökkentése érdekében (mert nem bízik a választott üzleti szegmens más településen való működésében sem) az új elemzés által potenciális új településen/településeken van értelme megpróbálni az újraértékesítést (akár a tanulmány szemléltetésével), ezzel is csökkenteni lehet az ezzel a folyamattal járó veszteséget.

2.2.5. Kereskedelmi tendenciák

„A hálózatok terjedésének következtében évről-évre szűkül a hazai tulajdonban maradt élelmiszerkereskedelem lehetősége. Az összforgalomból a részarányuk egyre kisebbé válik, egy-egy új hipermarket nyitásának időpontjában tucat számra zárnak be a környék kis boltjai” (Kárpáti László, Lehota József 2007. p. 82.)

Ezen tendencia megakadályozására megoldást két szemlélet biztos:

- A „multik” stratégiájának az átvétele több bolt összefogásával vagy már létező rendszerbe történő belépéssel (pl.: CBA, Coop):
 - közös árubeszerzés megszervezése,
 - közös logisztika,
 - közös akciózás
 - közös kereskedelempolitika (közös akciósújságok, reklámok, egységes arculat).

Az ilyen integrációk hátránya, hogy egyfajta önállóság feladásával jár és természetesen nem garantált a siker, bele is lehet bukni.
- Számos kisvállalkozó az integráció első fokánál nem akar tovább lépni, a közös beszerzés miatt lép be egy beszerzési szövetségbe.

A versenyelőny eléréséhez az adandó piaci réseket ki kell tudniuk használni:

1. a rugalmasság:
például: napi választék, az árak, nyitva tartási idő,
2. a másik a személyes kapcsolat: egy kis bolt eladója mindig legyen segítőkész, kedves, udvarias, mosolygós akár tulajdonos, akár alkalmazott, illetve ismerje a kínált termékeket és tudjon ajánlani

Mivel Halszaküzletet településenként a tapasztalat azt mutatja, hogy egyet vagy kettőt érdemes üzemeltetni vagy nyitni, ezért célszerű lehet ezen boltoknak szövetséget alkotniuk az előbb említettek szerint. A szakértő rendszer, mely létrejött tökéletes olyan szövetségek, multik számára, amelyek több településen kívánnak boltot nyitni. Még akkor is, ha ezt országos piacfedéssel óhajtják kivitelezni.

2.2.6. Fogyasztási tendenciák

„A háztartások jövedelmük jelentős hányadát élelmiszerek vásárlására költik. Mivel a megvásárolt élelmiszerek mennyisége és összetétele nagymértékben a gazdasági körülményektől függ, így nem tekinthetünk el az élelmiszerkeresletet befolyásoló közgazdasági tényezők áttekintésétől. Amikor az élelmiszerkeresletet befolyásoló gazdasági tényezőkről beszélünk, akkor lényegében jövedelmekre és árakra gondolunk. Az elemzés szempontjából különösen az érdekes, hogy az élelmiszerek iránti kereslet és annak összetétele hogyan reagál a fogyasztói jövedelmek változásaira, illetve az árváltozásokra.

E témakörben számos kutatást végeztek, melyek közül a legnevezetesebb Ernst Engel törvénye, miszerint, "minél szegényebb egy család annál nagyobb az összkiadásnak az a hányada, amit élelmiszer beszerzésre költ". E jelenség teljesen törvényszerű és egyben előre vetíti azt a tendenciát is, hogy a növekvő jövedelemmel együtt megjelenik a növekvő telítettség jelensége az élelmiszerek piacán."

(Kárpáti László, Lehota József 2007. p. 21.)

Ernst Engel törvénye alapján érthetővé válik az alacsony halfogyasztás mibenléte is, hiszen a gazdagabbak, akik figyelnek az egészséges életmódra, akik változatosabban étkeznek és szeretik a különlegesebb ételeket is kevesebbet költenek arányaiba véve azokkal szemben, akik szegényebbnek számítanak és akik nem engedhetik meg maguknak a baromfi és sertés húsfélékhez képest drágább halárakat.

„2002-ben hazánkban az élelmiszerekre fordított kiadások aránya a háztartásokban átlagosan 24%, a legmagasabb jövedelműeknél 10% volt, a háztartások felénél pedig a jövedelem 50%-a a napi élelmiszerszükséglet fedezetére szolgált. (KSH 2002). A jövedelem függvényében jelentős eltérések mutatkoznak az élelmiszer fogyasztás szerkezetében is: az alsó és felső jövedelem ötöd közt 3-4 szerez különbség tapasztalható a sajt-, friss gyümölcs- és feldolgozott húsfélék fogyasztásában (GfK 2002).

Az Engel törvény csupán két változó vonatkozásában (bevétel és kiadás) vizsgálja az összefüggést és ezáltal feltételezi a többi befolyásoló tényező változatlan voltát, tehát figyelmen kívül hagyja az ízlés, a preferencia, a fogyasztási szokások hatását az élelmiszerfogyasztás kialakulására.

A termékekben megjelenő hozzáadott érték a gazdasági növekedés, az életszínvonal és a fogyasztói jövedelmek növekedésével emelkedő tendenciát mutat. A fentiekben vázolt összefüggésekből fakad, hogy a magasabb jövedelmű fogyasztók drágább, értékesebb, magasabb színvonalon feldolgozott termékeket vásárolnak nagyobb arányban és emiatt az Engel-törvény is módosult formában érvényesül.”

(Kárpáti László, Lehota József 2007. p. 22.)

Sajnálatos módon a számadatokból egyértelműen érzékelhető, hogy a szegényebb rétegnek esélye sincsen alaptermékeknél jobb minőségűt vásárolni, hiszen így is 50%-át a jövedelmének élelmiszerre költi.

Égetően fontos lenne, hogy minél több feldolgozott termék, konyhakész termék készüljön halhúsból. Látható ugyanis az idézetből is, hogy a gazdagabbak inkább ezen termékeket preferálják, ám hazánkban konyhakész termékek kategóriájában inkább a külföldi termékek dominálnak. Holott duplán hasznos lenne ezeknek a termékeknek a fejlesztése és értékesítése. Egyik oldalról nőhetne a hazai fogyasztás, másik oldalról pedig a termelés is, mely munkahelyeket is teremtené.

„Enyedi (1996) megfogalmazásában már megjelenik az értékek változása is. Területi (regionális) fejlődés alatt az életkörülmények és az életminőség javulását érti úgy, hogy közben a termékfogyasztás mennyiségi növekedése helyett egy egészségesebb és vonzóbb környezetben jó minőségű és változatos termékek, szolgáltatások, szabadidős és kulturális tevékenységek fogyasztása történik. Fogalmi szerint a területi fejlődés elemei a gazdasági növekedés, a gazdasági szerkezet, a népesség, az infrastrukturális fejlődés, a nemzetközi integrációs kapcsolatok, és a környezetvédelem.”

(Káposzta József 2007. p. 189.)

Az idézet alapján arra lehet következtetni, hogy az egészségesebb étkezés meg fogja változtatni az étkezési szokásokat. A magyar lakosság már jelenleg is elhízásra hajlamos, ezért remélhetőleg preferálni fogja az egészséges halfogyasztást. Mivel a halfogyasztás jelenlegi szintje igen alacsony, ezért arra lehet következtetni, hogy nem várható, hogy a mi-

nősségi fogyasztás visszaesést fog eredményezni ebben az étel kategóriában, sőt várhatóan a jelenleg kevésbé egészséges ételeket fogyasztók is nagyobb mennyiséget fognak vásárolni.

Ezen feltevés alapján a halfogyasztás növelése és a Halszaküzletek darabszámának növelése hozzá fog járulni a gasztronómia és étkezési kultúra fejlődéséhez, továbbá a területi fejlődéshez és a gazdasági mutatók növekedéséhez.

2.3. REGIONÁLIS EGYENLŐTLENSÉGEK

Dolgozatom szempontjából nagyon fontos beszélni a „regionális egyenlőtlenségekről” vagy másképpen „területi egyenlőtlenségekről”.

Eddigi tanulmányaim alapján bátran kijelentem, hogy nincs két ugyanolyan település, melyeknek minden mutatója megegyezik.

Azonban a különböző szegmensekben történő fejlesztések érdekében igenis meg kell próbálni a különböző attribútumok (minél több, és minél jobb minőségi attribútum adatai) alapján összehasonlítani ezeket a szegmenseket és a rájuk ható, hozzájuk kapcsolható attribútumokat is (*lásd 2.2.2. Hasonlóságelemzés és a szakértői rendszerek*). Ezen összehasonlítások alapján van lehetőség ugyanis megérteni az összefonódásokat, egymásra ható tényezőket. Esetünkben a cél olyan adatok vizsgálata, melyek minél pontosabb képet eredményeznek Halszaküzlet nyitásának az érdekébe valós élethelyzethez képest. (*lásd 3.3. COCO MY-X MÓDSZER*)

Fontos meghatározni, hogy milyen területi szinten vizsgálódik az elemző.

Torz adatok születhetnek, ha nem a megfelelő szint kiválasztása történik, hisz az adatok összehasonlítása torz képet fog mutatni, hibás következtetéshez fog vezetni.

Vizsgálataimhoz települési szintű adatok szükségesek, hiszen boltnyitáshoz a lehetőleg legkisebb területi egységet kellett meghatározni.

Ennek három oka van:

- Az egyik az, hogy így a beruházni vágyóknak sokkal több helyszíni lehetőséget lehet elemezni, mint a beruházás lehetséges helyszíneként.
- A második ok az az, hogy a tanulási mintához (*lásd 3.3. COCO MY-X MÓDSZER*) a lehető legtöbb adatot tudom szolgáltatni a szakértő-robot felé, így sokkal jobban „megismeri” a piacokat, ahol már van Halszaküzlet.

- A harmadik ok az, hogy annak ellenére, hogy földrajzi értelemben ritkán beszélhetünk zárt rendszerről (egyfajta kísérleti körülmény, külső kapcsolatoktól mentes körülmény), de a lehető legpontosabb vizsgálat érdekében azt kell feltételeznünk, hogy ezen településeknek a gazdasági tere vásárlóerő és konkurens vállalkozások szempontjából külön-külön egy zárt teret alkot.

Azonban, ha egy vállalkozó kiválaszt egy települést érdemes megvizsgálni a település szomszédságában levő települések szemszögéből is Halszaküzlet nyitásának létjogosultságát, hiszen minél nagyobb a hiány a térben, annál nagyobbá válik a létjogosultsága új bolt nyitásának. Illetve azért is meg lehet tenni a vizsgálatot zárt rendszerre hivatkozva, mivel a halhúst nem rendelik meg a vásárlók online, vagy telefonon, hiszen egy olyan termék, amelyet személyesen ellenőrizve, kiválasztva vásárolnak meg, tehát boltnyitást igényel.

Az egy fajtához tartozó halárak között minimális különbség van az ország különböző településein, piacain, tehát a halárak különbsége nem befolyásolja a vizsgálatunkat.

Ellenőrzési felület: Agrár Kutató Intézet: Halárak adatlekérdező felülete
(<https://www.aki.gov.hu/halar/lekerdezo>)

2.4. MARSHALL KERESZT

„A piaci mechanizmus és egyensúly megértésében segítségünkre van a Marshall által kifejlesztett kereslet-kínálat elemzési módszer. Marshall a keresleti és a kínálati görbéket egy koordinátarendszerben ábrázolta és segítségével elemezte a piac működését. Ezt a függvényegyüttest Marshall-keresztnek nevezzük, az itt ábrázolt függvényeket pedig szokás marshall-i keresleti illetve kínálati függvényeknek is nevezni.”

„Piaci egyensúlyról, egyensúlyi helyzetről akkor beszélünk, ha a piacon olyan árak vannak, amelyek mellett az áru keresett és kínált mennyisége egyenlő.”

(Farkasné Fekete Mária, Molnár József 2007. p. 57.)

A vizsgálatunk alapgondolata, hogy ott érdemes Halszaküzletet nyitni, ahol egy adott termékre számított kereslet, illetve a vásárlóerővel bíró kereslet minél nagyobb, és a termékeket kínáló, boltok darabszáma a legmegfelelőbb arányban vannak jelen a gazdasági tér-

ben. Esetünkben a piaci egyensúly megtalálását a Marshall modell alapján nem egy termék árának meghatározása érdekében alkalmazzuk, hanem az egy halszaküzlet darabszámának meghatározásához a felvevő piac és a település összes boltjára (konkurensére) kivetítve.

Mivel a kereslet meghatározásához sok tényező kerül elemzésre és egyes attribútumok csak hatással vannak a helyi kereslet alakulására ezért csupán az elmélet szemléltetése érdekében lehet hasonlóságot levonni a Marshall modellel, hiszen a cél kiszámításához más modell alkalmazható (lásd 3.3. COCO MY-X MÓDSZER).

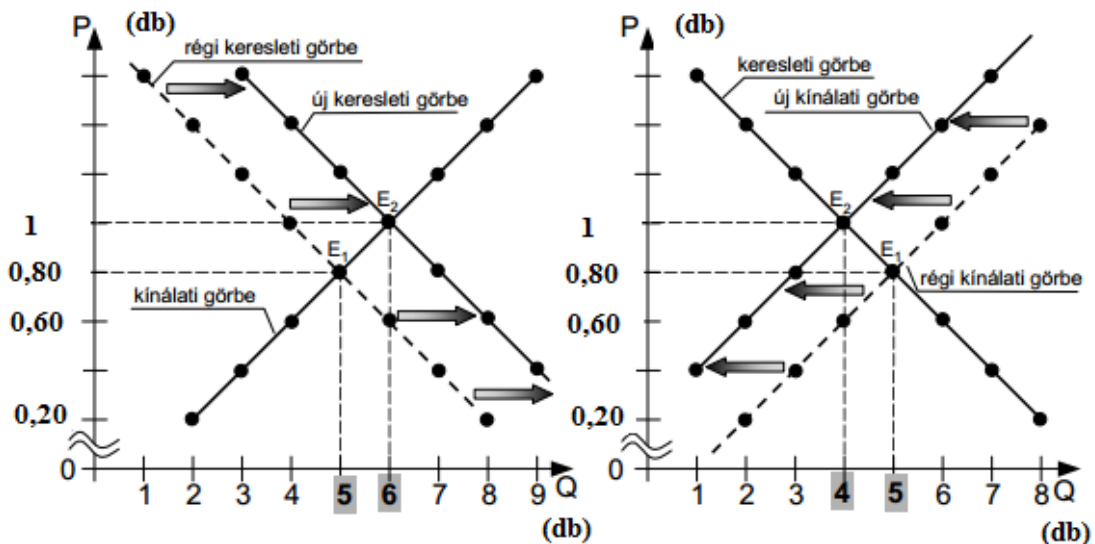
A megfogalmazott elmélet a Marshall elmélet alapján:

Piaci egyensúlyról, egyensúlyi helyzetről akkor beszélhetünk, ha a piacon a kereslet és a kínálat mennyisége egyenlő.

Mivel ilyen ideális helyzet nagyon ritkán alakul ki, ezért a legfontosabb dolog egy beruházás előtt az adott termék keresletére ható vizsgálati tényezőknek az elemzését szembe állítani a településen működő leendő konkurenciákkal.

P= Halszaküzletek (darab)

Q= A település összes boltja (darab)

2. ábra: Halszaküzlet nyitásának elméleti levezetése

Forrás: (Farkasné Fekete Mária, Molnár József 2007. p. 59.)

„A függvény mértékegységei, és a P értékei kismértékű módosítására volt szükség”

A 2. ábra első függvénye azt mutatja be, hogy ha egy településen a vásárló erő és a hal árusítását befolyásoló tényezők javulnak, akkor az új keresleti görbe létrejöttével növekszik a létjogosultsága Halszaküzlet nyitásának.

A 2. ábra második függvénye azt mutatja be, hogy minél kevesebb konkurens vállalkozás működik egy településen (az új kínálati görbe alapján), annál jobban növekszik a létjogosultsága Halszaküzlet nyitásának.

2.5. ADATBÁZIS

„A tervezés egész folyamatát átszövi az információ- és adatgyűjtés. A vállalkozás belső információs rendszere vagy külső információs források egyaránt szolgáltathatnak számszerűsíthető (kvantitatív) és nem számszerűsíthető, inkább minőségi jellemzőket tartalmazó (kvalitatív) adatokat. A számszerűsíthető információkhoz általában mérés, számbavétel vagy felmérés útján juthat az üzleti terv készítője, míg a kvalitatív adatokhoz, jellemzőkhöz általában interjú, kérdőív alkalmazható. Az elsődleges információk az adatfelvételezés közvetlen — valamilyen módon rögzített — eredményei, míg a szekunder adatok, információk már feldolgozottak (számítottak, értékelték). Egyszerű példával élve: primer adat az ültetvény területe és az abban termelt gyümölcs mennyisége, míg szekunder adat az ezekből számított átlaghozam.”

(Bálint János, Ferenczy Tibor, Szűcs István 2007. p. 13.)

Mivel primer adatok nem állnak rendelkezésre a vizsgálati tényezőkről, vagy ha igen, akkor összegyűjtésük költséges és roppant időigényes lenne, ezért az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (későbbiekben TEIR) szekunder adatait, az Interaktív Területfejlesztési Döntéstámogató Rendszer (ITDR) adatait használtam.

„Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) célja, hogy a központi, területi és helyi államigazgatási szervek, más jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, valamint természetes személyek számára:

- lehetőséget biztosítson az ország népességének, gazdaságának, épített, táji és természeti környezete állapotának, területi jellemzőinek megismerésére, változásainak figyelemmel kísérésére és európai uniós összehasonlítására,

- információt szolgáltatson az adatok és ezek feldolgozása során nyert mutatók, elemzések megjelenítésével, valamint a területfejlesztési, területrendezési, településfejlesztési és településrendezési tervek, szöveges és térképi dokumentumok bemutatásával,
- segítséget nyújtson a kormányzati, regionális, térségi, megyei, kistérségi, települési fejlesztési és rendezési, egyéb térségi, valamint ágazati tervezési, fejlesztési tevékenységet végző és azt ellenőrző szervezetek számára a területfejlesztési és területrendezési döntések előkészítéséhez és meghozatalához; a társadalom, a gazdaság és a környezet területi jellemzői változásának folyamatos figyelemmel kísérésével a döntések hatásainak elemzéséhez, valamint a terület- és településfejlesztési, illetve terület- és településrendezési tervek készítéséhez,
- információkat biztosítson a regionális, a térségi, a megyei és kistérségi fejlesztési tanácsok és munkaszervezeteik, illetve a többcélú kistérségi társulások számára a tervezés, a programmenedzselés, a pályázatértékelés és a monitoring tevékenység ellátásához.”

(Forrás: <https://www.teir.hu/>, Általános ismertető, Letöltve: 2014-10-18)

Vizsgálatom szempontjából a lehetőség szerint legtöbb adattartalommal rendelkező adatbázist kívántam használni. Fontos szempont volt az elemzés elkészítésének gyorsasága, a mértékegységek megegyezése és a reprodukálhatóság szempontjából, hogy egy adatbázisból származzanak a vizsgálni kívánt attribútumok. Ám a legmeggyőzőbb számomra az adattartalom komplexitása és hitelessége volt választásomkor. (lásd 1. melléklet)

2.6. CÉGÉRELEMZÉS ÉS GUTTMAN-SKÁLA

Felvetődött a kérdés bennem, hogy hogyan is lehetne a legpontosabb primer adatokat megszerezni a vizsgálatához.

Úgy gondolom ennek érdekében cégérelemzést kéne végezni a vizsgálni kívánt területi szint összes településén és a Guttman - skála létrehozásával lehetne megállapítani, hogy mely szolgáltatás, vállalkozás hiányzik egy adott településről.

Ennek az eljárásnak a lényege az lenne, hogy a TEIR településsoros adatbázis rendszerének segítségével összegyűjteném a vállalkozások és üzletek számát települési szinten, majd ezeket a szolgáltatásokat leellenőrizném a címük alapján. Egyéb adatbázisokat is

meg lehetne vizsgálni, hátha máshol is lehetne információt nyerni további vállalkozások címéről, amelyek ilyen-olyan oknál fogva kimaradtak a TEIR adatbázisából (például: nem rég nyitott, nem hivatalos, vagy félhivatalos) vállalkozások.

A Guttman-skálát alkalmazva a településeket vállalkozásaiknak összzdarabszáma alapján rangsorolnám a jobb oldali szélső oszlopban. Minél több van belőlük egy adott településen, annál nagyobb prioritást élveznek, ezáltal annál előrébb kerülnek a listában. Az így kialakult hierarchizált rangsor alapján a táblázatban balra és lefelé haladva csökken a szolgáltatások száma. Választóvonalat húzva ott, ahol a nullánál nagyobb számok sora kezdődik. Az így kapott lépcsőzetes elrendezés alapján kialakul egy lépcsőn felüli és egy lépcső alatti tartomány. A felső régióban kialakult nulla értékek helyén van létjogosultsága az adott típusú vállalkozás beindításának, míg a lépcső alatti tartományban lévő vállalkozások nagy valószínűséggel nem fognak profitot termelni, idővel pedig megszűnnek.

Az eljárás kritikái:

- Nem alkalmazható teljes biztonsággal és csak évek elteltével mérhető.
- Szezontól függően változnak a háztáji árusítások, tehát ha rossz időpontban történik a felmérés, akkor az torzíthatja az összképet.
- A kevés Halszaküzlet miatt ezek az üzletek minden helyiségnél túlságosan hátra sorolódnak, számuk a legtöbb településen egynél kevesebb, illetve sok helyen mivel abszolút nincsen, ezért azt szűrhetjük le, hogy van létjogosultsága.
- Csupán a konkuráló vállalkozásról kapunk képet, a vásárlóerőről nem!
- Túl drága elvégezni ezt a módszert!
- Időigényes eljárás!

Ha valaki azonban kimondottan csak egy településen akar vállalkozni és kifejezett elképzelése van a beruházás típusáról is, akkor érdemes lehet elvégezni a lehető legpontosabb konkurencia elemzés érdekében.

3. ANYAG ÉS MÓDSZERTAN

A fejezetben bemutatásra kerül az adatvagyon részletes ismertetése, az attribútumok és hatásirányok meghatározásával. Majd két módszer kerül bemutatásra létjogosultság vizsgálatára. A „best practice” eddigi tanulmányaim logikáját követi, míg a COCO módszer egy innovatív szimulációt elemez.

3.1. ADATVAGYON

- A TEIR adatbázis ITDR adatvagyonából (lásd 2.5. ADATBÁZIS) a Területi statisztikai adatok rendszeréből kiválasztásra kerültek azok a vizsgálati tényezők, melyek befolyásolják Halszaküzlet létjogosultságát. Magyarország összes településének az adatát lekérdeztem, így a kiindulási adatbázis 3153 darab objektum. A 2008-as, 2011-es, 2012-es évekre került elvégzésre a vizsgálat.
- A feladat megoldásának alappilléreként meghatározásra kerültek az irányelvek, miszerint olyan településen van létjogosultsága (további) halszaküzlet nyitásának, ahol kimutatható a relatív hiány más élethelyzetekhez képest.
Szükség van arra, hogy rálátást kapjunk az adott település lakosainak gazdasági helyzetére (potenciális vevők meglétére), a felvevő piac nagyságára, és a konkurenciák meglétére, darabszámára.

Ideális élethelyzet beruházás szempontjából egy adott településen:

- minél magasabb életszínvonal,
- minél eredményesebb gazdasági mutatók,
- minél több potenciális vevő, fogyasztó,
- minél kevesebb konkurencia.

Attribútumok és irányuk:

- Y1 - Egyéni vállalkozás által üzemeltetett halszaküzletek száma (db)
- Y2 - Egyéni vállalkozás által üzemeltetett hús-, húsfu-szaküzletek száma (db)
- Y3 - Hús-, húsfu-szaküzletek száma (db)
- Y4 - Halszaküzletek száma (db)

(Y-ok egymás kiegészítő termékeivel rendelkező szaküzletek.)

- X1 - Állandó népesség, nők összesen (fő) – minél több női lakos, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen, hiszen a háztartások bevásárlásával kapcsolatban, ételek elkészítésével kapcsolatban, egészségtudatos életmód szem előtt tartásában túlnyomó többségben a női nem a végső döntéshozó.
- X2 - Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő) – minél kevesebben vannak, annál nagyobb a településen élők vagyona, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.
- X3 - Regisztrált gazdasági szervezetek száma (db) – minél több a gazdasági szervezet, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.
- X4 - Autóbuszok száma (db) – minél kevesebb, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen, hiszen a helyben történő vásárlást generálja.
- X5 - Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (rendelkezésre állási támogatásban részesülők adatai nélkül) (fő) – minél kevesebben vannak, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.
- X6- Egy éven túl nyilvántartott álláskereső száma összesen (fő) – minél kevesebben vannak, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.
- X7 - Személygépkocsi száma az üzemeltető lakhelye szerint (db) – minél kevesebb, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen, hiszen a helyben történő vásárlást generálja.
- X8 - Egyéni vállalkozás által üzemeltetett egyéb élelmiszer-szaküzletek száma (db) – minél kevesebb, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.
- X9 - Egyéni vállalkozás által üzemeltetett éttermek, büfék száma (db) - minél kevesebb, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.
- X10 - Egyéni vállalkozás által üzemeltetett munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek száma (db) - minél kevesebb, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.

- X11 - Éttermek, büfék száma (db) - minél kevesebb, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.
- X12 - A háziorvosok által ellátott szolgálatok száma (db) – minél több van, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen, hiszen az egészségügyben dolgozóknak kötelességük felvilágosítást nyújtani az egészséges étkezéssel járó előnyökről és tanácsot adni azzal kapcsolatban.
- X13 - Betöltött védőnői álláshelyek száma (db) - minél több van, annál több szaküzlet léte valószínűsíthető egy településen.

A települések Állandó népesség száma (fő) kulcsfontosságú tényező, hiszen ezen adatokkal lehet az attribútumokat méretfüggetleníteni, összehasonlíthatóvá tenni.

3.2. BEST PRACTICE MÓDSZER

A „best practice” módszer az általam „jelenleg legjobbnak vélt” megoldási módszert jelenti az innovatív módszer ismeretének hiányában.

A feladat megoldásának menete:

- I. Az adatvagyon (lásd 3.1. ADATVAGYON) ismeretében az ország 3153 településének 2008-as és 2012-es adataival dolgoztam és ugyanazokat a munkafolyamatokat alkalmaztam mindkét évben.

Az Y1 és az Y2 vizsgálati tényezőket nem használtam, mivel az Y3 és az Y4 attribútumok elegendőek a vizsgálat szempontjából. (magukban foglalják az Y1 és az Y2 vizsgálati tényezőket).

- Y3 - Hús-, húсарu-szaküzletek száma (db) - minél kevesebb van egy településen annál több Halszaküzlet léte valószínűsíthető (mivel helyettesítő terméket árul és konkurenciát jelent)

- Y4 - Halszaküzletek száma (db) - ott a legérdekesebb halszaküzletet létesíteni, ahol igény lenne rá, de hiány van belőle, ezért minél kevesebb van egy településen annál több léte valószínűsíthető
 - Illetve vizsgálati tényezőként is elemeztem az Állandó népesség számát (fő), mivel minél nagyobb a népesség egy településen, annál nagyobb igény lehet (további) Halszaküzlet létének.
- II. Éltem a méretfüggetlenítés módszerének a lehetőségével mindkét év esetében:
Az elemezni szánt adatokat elosztottam az ott élők Állandó népességének a számával és megszoroztam ezerrel, hogy ezzel a módszerrel megkapjam az ezer főre jutó adatokat (esetünkben db/ezer fő és fő/ezer fő). Így összehasonlíthatóvá váltak a településenkénti adatok.
(Természetesen az Állandó népessége számát eredeti mivoltában használtam.)
- III. Rangsoroltam a területeket a különböző attribútumoknak megfelelően külön-külön a megfelelő irányoknak megfelelően. *(lásd 2. melléklet és 4. melléklet)*
- IV. Az egyes települések attribútumonkénti rangsorait összeadva létrehoztam egy úgynevezett „ÖSSZRANGSZÁM” –ot településenként.
- V. Ennek az újonnan létrejött adatnak a (minél kevesebb, annál jobb) rangsorolásával kialakítottam egy végső rangsort a Halszaküzlet nyitásához legalkalmasabb vizsgálati szempontok alapján, a „RANGSOR 2008” és a „RANGSOR 2012”-t. *(lásd 3. melléklet és 5. melléklet)*
- VI. Szűrők beállítása után a kívánt települések rangsorait ki lehet választani kielemezésre.
- VII. Egy újabb táblázat került kialakításra, melyben megtalálható a 2008-as és a 2012-es év „ÖSSZRANGSZÁM”-ait és a két év között eltelt 5 évnek a változását. Továbbá tartalmazza a 2008-as és a 2012-es év „RANGSOR”-ait és azok közötti pozícióváltozást. Tartalmazza az érzékletesebb, pontosabb elemzés érdekében a két év „ÖSSZRANGSZÁM”-ai közötti változás alapján készült végleges rangsorolást, amely a településeket hivatott rangsorolni az 5 év alatt bekövetkezett Halszaküzlet nyitásának kedvező változásai szemszögéből. Mindemellett szemlélteti az Állandó népesség számának változását 2008 és 2012 között, a 2012-es év lakosságának

számát, 2008 és 2012 között nyitott Halszaküzletek számát és a 2012-es Halszaküzletek számát. (lásd 6. melléklet)

3.3. COCO MY-X MÓDSZER

A **COCO** (Component-Based Object Comparison for Objectivity) módszer, mint az ahogy az a módszer nevéből is következik, az objektumok jellemzőinek objektív alapon történő összehasonlítása.

A módszer a szubjektivitás részleges kizárását, vagy legalábbis lehetőség szerinti legminimálisabb mértékűre történő csökkentését kívánja elérni.

A szubjektivitás azonban teljes egészében nem szüntethető meg, hiszen arról, hogy a vizsgálat során milyen attribútumokat választ ki, valamint, hogy azokhoz milyen vizsgálati irányt határoz meg, az egyénnek kell döntést hoznia.

A feladat megoldásának menete:

- I. Az adatvagyon (lásd 3.1. ADATVAGYON) ismeretében az ország 3153 településének 2008-as, 2011-es és 2012-es adataival dolgoztam és ugyanazokat a munkafolyamatokat alkalmaztam mindhárom évben. (lásd 7. melléklet)
- II. KO feltételek alapján szűrtem az objektumokat, azaz az Y1 és Y2 attribútumok száma nem lehet 0, hiszen csak pozitív példákból lehet tanulni.
- III. Megtörtént a méretfüggetlenítés (lásd 3.2. BEST PRACTICE II. és 8. melléklet)
- IV. Rangsorolásra kerültek a települések felhajtóerejük alapján.
Így létrehoztam a COCO módszer inputját, tehát az objektum-attribútum mátrixot (későbbiekben OAM). (lásd 9. melléklet és 12. melléklet)

„A COCO inputja egy OAM, mely sorai az objektumok, oszlopai a választott objektumok mindegyikére érvényes értékkel rendelkező attribútumok.

A sorok ($s \geq 2$) és oszlopok ($o \geq 2$) tartalma elvileg tetszőleges (alapvetően mérhető, ill. bármilyen módon megfigyelhető) jelenségre vonatkozhat.

Az oszlopokat két logikai csoportba kell osztani: X-csoport (azaz magyarázó tényezők – min. 1, ill. tetszőleges, egynél nagyobb elemszámú halmaz), ill. Y-attribútum (azaz magyarázandó tényező – kötelezően 1-elemű halmaz)” (Pitlik – Ruff, 2008)

*„A hasonlóságelemző módszer működésének lényege, hogy bármilyen tömegű be-
menő adatokhoz számított értékeket rendel és meghatározza az egyes jelenségkörök
egymást befolyásoló hatását. Az elemzés során számolt értékek összege képezi az
ügynevezett „norma értéket”, ami az adott objektumtól a tulajdonságai alapján el-
várt teljesítményt szemlélteti. Az elemzés közben a módszer kiszűri az elemzés
szempontjából irreleváns tulajdonságokat, más néven a zajként jelentkező hatáso-
kat és objektív módon értéket rendel az eredményre hatást gyakorló attribútumok
különbözőnek ítélt szintjeihez, amelyek az elemzés lépcsős értékeit eredményezik.”*
(Kovács László 2011. p. 26.)

Az X attribútumok alapján számolható ki az Y adat,
azaz $X_1+X_2+X_3+X_4+X_5+X_6+X_7+X_8+X_9+X_{10}+X_{11}+X_{12}+X_{13} = Y_4$
(lásd 3.1. ADATVAGYON és 12. melléklet)

- V. Elvégeztem a COCO hasonlóságelemzést:
Az OAM szám adatait beillesztjük a COCO MÁTRIX elemző ablakába
(http://miau.gau.hu/myx-free/coco/beker_std.php) A futtatás után kapott elemzést
táblázatkezelő programba kimentettem és az objektumok valamint attribútumok
megnevezése után megkezdtem az elemzést.
- VI. Fordított hatás irány megadásával egy inverz rangsort hoztam létre, egy OAM in-
verzt.
- VII. *„Amennyiben egy inverz irányokra támaszkodó hasonlóságelemzés esetében egy-
egy objektum nem válik a semleges zónát tükrözési tengelyként használva önmaga
tükröképévé, akkor ott vakfoltokról beszélünk. A vakfolt nem jelent mást, minthogy
adott vállalkozás innovációs potenciálja a többihez képest nem határozható meg
kellő pontossággal a rendelkezésre álló mutatószámok tükrében. Ez az önminősítő
eljárás ismét csak a hasonlóságelemzés speciális előnyét jelenti szakértői ad hoc
súlyozás és pontozás logikájához képest, mely minden esetben megadott volna va-
lamilyen pontértéket, mindennemű önkritika nélkül. A vakfoltok zömmel a semleges
zóna közvetlen környezetében alakulnak ki, így a vakfoltok önmagukban is kijelöl-
hetik a semleges zóna szélességét, hiszen ha egy vállalkozásról sem jót, sem rossz-
zat nem lehet kijelenteni, akkor ez nem más, mint a vállalkozás átlagos voltának
tettenérése.”* (Pitlik, 2011)

Az inverz elemzés becslés-tény különbségét összehasonlítottam az eredeti elemzés becslés-tény különbségével és a rendszer egy „HA” függvénynek köszönhetően megállapította minden településre, hogy az azonos előjelű elemzés- inverz elemzés hiteles-e vagy nem hiteles. Így még jobban reprezentálja számunkra, mely települések folyamatai 100%-osan értelmezhetőek.

- VIII. Isaszeg elemzéséhez adatait méretfüggetlenítettem és azokat a tanulási minta méretfüggetlenített adataihoz hasonlítva rangsoroltam.
- IX. *„Lépcsős függvény az egyes objektumokhoz – attribútumonként – hozzárendelt számított paraméterértékek által meghatározott függvény.
Értékkészlete (fénnsíkok) az adott változóhoz tartozó paraméterek értékei (max. s elemű halmaz). A lépcsős függvény tehát a COCO „lelke”: a megoldást jelentő paraméterter (tömb).”* (Pitlik – Ruff, 2008)

A „Lépcsők” táblázat a COCO elemzésének egy résztáblázata. A különböző gazdasági szinteket mutatja és azok mérhetőségéhez rendel értékeket az alapján, hogy megvizsgálja az elért rangsorpozíciókat és összeveti a tényleges boltok darab számával. (lásd 10. melléklet)

- X. Lefuttattam a szimulációt Isaszeg település adataira az OAM és a lépcső értékek segítségével. (lásd 12. melléklet és 13. melléklet)

4. EREDMÉNYEK

Az eredmények fejezetben bemutatásra kerül a „best practice” módszer és a COCO módszer elemzése, mely átfogóan leírja a Halszaküzletekkel kapcsolatos információkat és véleményt nyilvánít a létjogosultságról Isaszeg településen.

Best Practice módszer

2008 és 2012 között 62 halszaküzlet nyitott Magyarországon (ebből 20 darab Budapesten) és 44 darab zárt be.

Összesen 220 darab üzlet működik 2012-ben Magyarországon. Ezek a Halszaküzletek 108 városban találhatóak meg és 4.647.213 főt látnak el hal termékkel. Kiszámolható tehát, hogy az ideális lakosságszám egy Halszaküzlet létehez 21.124 fő. Ugyanakkor a legkevesebb lélekszámú település, ahol üzemképes a mindössze 974 fős Biharugra, tehát elmondható, hogy nem feltétlenül a lakosság létszámától függ egy bolt nyitása és létjogosultsága.

Település	2008 ÖSSZRANG SZÁM	2008 RANGSOR	2012 ÖSSZRANG SZÁM	2012 RANGSOR	2008 ÉS 2012 KÖZÖTT A TELEPÜLÉSEK ÖSSZRANGSZÁMÁN AK ÁTALAKULÁSA	2008 ÉS 2012 KÖZÖTT A TELEPÜLÉSEK RANGSORÁNA K ÁTALAKULÁSA	2008 ÉS 2012 KÖZÖTT A LEGKEDVEZŐBBEN ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSEK RANGSORA HALSZAKÜZLET NYITÁSÁNAK SZEMSZÖGÉBŐL VIZSGÁLVA AZ ÖSSZRANGSZÁM ÁTALAKULÁSÁNAK ALAPJÁN	Állandó népesség számának változása 2008 és 2012 között (fő)	Állandó népesség száma 2012 (fő)
Isaszeg	21321	2133	26816	2873	-5495	-740	2600	142	11258

2. táblázat: Isaszeg országos helyezése a 2008-as és 2012-es adatainak változása alapján
Forrás: Saját

Isaszeg eredményei alapján elmondható, hogy az elmúlt 5 évben a mutatói negatív irányba haladnak Halszaküzlet nyitásának és létszükségletét vizsgáló attribútumok szemszögéből. 2600. helyen végzett a 3154 település ranglistáján a Halszaküzlet nyitásának kedvező adatok alapján. Az elmúlt 5 évben 740 pozíciót romlott a teljesítménye. A népessége 142 fővel gyarapodott ez elmúlt öt év alatt 11.258 főre. Ez a lélekszám az ideális Halszaküzleti létjogosultság fele. Az elemzés alapján azt mondhatjuk, hogy 50%-os a létjogosultsága Halszaküzlet nyitásának. Azonban mivel a mutatók rangsorában nagyon rosszul teljesített, ezért inkább azt mondanám, hogy kockázatos a boltnyitás, ezért nincs létjogosultsága Halszaküzletnek Isaszegen.

COCO módszer

Összehasonlító elemzés segítségével meg tudjuk határozni gyorsan és kellő hatékonysággal, hogy mely településeken van relatív hiány más élethelyzethez képest halszaküzletek számából. A COCO elemzés és egy kiválasztott település adataira lefuttatott szimuláció segítségével képesek leszünk a legjobb döntés meghozatalára vagyis a beruházás létjogosultságának eldöntésére.

A COCO elemzés megfelelő biztonsággal becsülte meg a tényekhez képest a boltok számát a tanulási minta alapján (lásd 3. táblázat: *Korreláció*), így az Isaszeg adatainak szimulációval kiszámolt becslése is várhatóan megfelelő pontosságú. 2008-ban a ténybecslés közötti eltérés 3,2 %-os eltérést mutatott, 2011-ben 1,2 %-osat és 2012-ben 2,4 %-os eltérést tudott biztosítani.

A 2012-es évben azonban feltűnően sok hiteltelenséget vélt felfedezni a rendszer a tanulási minta inverz vizsgálata alapján, mely indokolhatja, hogy ebben az évben magasabb létjogosultságot számított ki Isaszegen.

	COCO STD	2008	2011	2012	
	<i>Isaszegen halszaküzlet létjogosultsága (darab)</i>	1,35	1,40	2,15	
	<i>Korreláció Tény és Becslés között</i>	0,77	0,83	0,80	

3. táblázat: COCO elemzés Isaszegen Halszaküzletek létjogosultságáról
Forrás: Saját

Az elemzés azonban kimondja, hogy Isaszeg városában meg tudna élni úgy legalább egy halszaküzlet, hogy profitot is termel. Ehhez azonban szükség van Isaszeg boltnyitási vizsgálatának üzleti szempontból is, de az mindenféleképpen kimondható, hogy növekvő tendenciát mutat Halszaküzlet nyitásának a létjogosultsága. (lásd 11. melléklet)

5. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A fejezet célja, hogy az eredmények és a vizsgálat alatt keletkezett gyakorlati tapasztalat ismeretében az elvégzett munkafolyamatról következtetéseket és javaslatokat tegyen a hiteles használathoz és hibaelkerüléshez.

Következtetések:

Mivel egy olyan beruházásról beszélünk, mely rendkívül kevés szereplővel elégíti ki a piacot (az alacsony kereslet miatt), ezért nagyon lényeges a konkurenciák kellő ismerete és hogy jó benyomást keltsünk leendő vásárlóinkban.

Megállapíthatjuk, hogy a halszaküzletek nyitásakor kiemelkedően fontos a megfelelő időzítés:

- A kis háztartások költekezésének többsége ünnepnapokra esik.
- Az elmúlt évek tapasztalatai alapján kijelenthetjük, hogy decemberben adják el a legtöbb halat az évben, karácsonyra.
- Lépéselőnyre tehetünk szert a konkurenciákkal szemben, ha erre az időintervallumra tesszük a nyitás időpontját.
- Fontos, hogy intenzív marketing-stratégiát építsünk fel, megfelelő hirdetésekkel és reklámokkal már jóval a nyitás időpontja előtt, hogy kialakítsuk a jövőbeni törzsvásárlói körünket.

(Alapkövetelmény a friss és minőségi áru megléte és megfelelő tárolása.)

A létrehozott „Halszaküzlet beruházási kalkulátor” segítségével megspórolásra kerül a tényleges beruházási költség és üzemeltetési költség (melyet hatékonyan tudunk befektetni más településen) abban az esetben ha olyan településen akartunk volna halszaküzletet nyitni ahova az elemzésünk kimutatja, hogy nem szabad. Továbbá megspórolásra kerül a beruházást megelőző informálódás, kutatás közben keletkező utazási – és/vagy üzemanyag – és/vagy szállás költségek (mivel minden számunkra fontos adat elérhető a TEIR adatbázisából ingyen), továbbá időt (munkaidőt = munkabért) és energiát (főleges munkát, kutatást, utánajárást) spórolunk meg.

Javaslatok:

- Első javaslat egyben magyarázat is arra, hogy vizsgálatomkor, miért az „Állandó népesség, nők összesen (fő)” adatokkal számoltam és miért nem vontam ki belőle például az „Állandó népességből a 0-14 éves nők száma (fő)”, hiszen 14 év alatt a gyerekek nagy része nem vesz részt a család vásárlási és étkezési döntéshozatalában. Azonban ha hosszútávon gondolkozunk, akkor a lány gyermekek általában az egykori családi házhoz közelebb alapítanak családot, de legalábbis többször látogatják meg azt. Ezen felvetések szerint a jövőben potenciális vásárlókká válhatnak.
- Mivel az elemzésnél több év eredményét kívántam hitelesen összehasonlítani, ezért kényszerűen ügyeltem, hogy csak olyan attribútumokat vizsgáljak meg, amelyek mind a három esztendőben (2008., 2011., 2012.) rendelkezésemre állnak.

Sajnos a TEIR adatbázisban is van néhány korrigálásra váró tendencia:

- A helyi önkormányzatok saját folyó bevételei, melyek igen sokatmondó információt tartalmaznak egy település gazdaságáról nem lelhetők fel minden év adatai között.
- Sokszor korrigált néven lelhetők fel egyes attribútumok, melyek ezáltal torzíthatnak vizsgálatokat, továbbá lassítják az attribútumok kiválasztásának mechanikáját is, mivel nehezebben fellelhetők.

(Például: 2008-ban Éttermek, cukrászdák számáról volt adat, míg 2012-ben Éttermek, büfék számáról;

2008-ban 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesenről volt adat, míg 2012-ben Egy éven túl nyilvántartott álláskeresők száma összesenről;

2008-ban Egyéni vállalkozás által üzemeltetett élelmiszer-vegyesüzletek és áruházak számáról volt adat, míg 2012-ben Egyéni vállalkozás által üzemeltetett egyéb élelmiszer-szaküzletek száma;

2008-ban Magyarországon első alkalommal forgalomba helyezett személygépkocsik száma, míg 2012-ben Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint

- Mint már említettem nem minden esztendő vizsgálatakor lehet ugyanazokkal az attribútumokkal dolgozni, mely alapjaiban nehezíti meg, vagy lehetetleníti el a hasonlóságelemzést idősorosan.
- Minél több attribútum áll rendelkezésre annál jobb hasonlóság elemzés szempontjából, de fontos hogy ezek az adatok hitelesek legyenek. Nem jó az sem, ha belebeszélünk teóriákat egy vizsgálatba, melyek hatása nem biztosan megjósolható.
 - Az attribútumok vizsgálati irányaiknak pontos meghatározása kulcsfontosságú. Minden hiba torzítja a végső eredményt.
 - Érdemes lehet a vizsgált település szomszédos településeit, vagy akár az egész kistérség településeit is megvizsgálni, a zárt rendszer kitágítása érdekében. Ezáltal a település vonzáskörzetének felvevőpiacáról és konkuráló vállalkozásairól is pontos képet lehetne kapni.
 - Az attribútumok vizsgálati irányaiknak meghatározásánál figyelembe kell venni a megrendelő, vállalkozó kapcsolati tőkéjét is. Hiszen egy az élelmiszeriparban befolyásos üzletembernek, értékesítőnek könnyen megeshet, hogy a konkurensnek vélt élelmiszerboltok, éttermek, stb. nem konkurenciát, hanem felvásárló piacot jelentenek majd.
 - a 2013-as év adatai torzíthatják majd a jövőben az idősoros elemzést, hiszen a 2013. július 15-e óta csak a Nemzeti Dohányboltok árulhatnak cigarettát és dohányterméket. Ennek hatására sok kis bolt bezárt vagy ha pályázatot nyert akkor átalakult Nemzeti Dohányboltta. Ezt figyelembe véve a jövőben hasonló elemzésekkor a Dohányáru-szaküzletek számát is érdemes lesz megvizsgálni.
 - A települések területének nagyságát, azért nem vettem figyelembe elemzésemkor, holott a centralizáltság fontos szempont helyi gazdaság vizsgálatakor (minél kisebb a népsűrűség, annál jobb), mert ahol a mezőgazdasági területek túl nagy kiterjedésűek ott torz képet kaptam volna.
 - Vizsgálatom ellentétes, inverz elemzése pedig irányadó lehet azon állami szférák számára, melyek élelmezési támogatásokról, segélyekről döntenek. Az inverz vizsgálatokkor egyértelművé válik, mely települések azok, ahol a legkevesbé van létjogosultsága halszaküzletnek, azaz ahol a legnagyobb szükség lenne élelmezési támogatásra az egészségesebb étkezés támogatásának érdekében. Közétkeztetési program támogatása esetén érdemes lehet kistérségi, vagy megyei szinten elemezni.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

A dolgozat egy újfajta döntéshozatali módszert kínál, megfelelő minőségű és mennyiségű szekunder adatok meglétével és használatával boltnyitásról, beruházásról. A legmegfelelőbb, legkomplexebb adatbázist használva (mely esetünkben a TEIR adatbázisa), minél több vizsgálati tényezőt megadva érhető el az a cél, hogy a legobjektívebb, legpontosabb rálátást biztosíthassuk egy adott település és lakosainak gazdasági helyzetére (potenciális vevők meglétére), a felvevő piac nagyságára, és a konkuráló vállalkozások meglétére, darabszámára.

Az irányelv, hogy olyan településen van létjogosultsága (további) halszaküzlet nyitásának, ahol kimutatható a relatív hiány más élethelyzetekhez képest, ennek érdekében tanulási minta létrehozása történt.

A szakértői robot (a létrehozott minta alapján) képessé vált becslést készíteni halszaküzletek számáról egy adott településen a felhajtóerők rangsora alapján, azt ellenőrizni ellentétes „felhajtóerő” rangsorolással, a tény-becslés eltérésének megállapítására, és annak meghatározására, hogy ezeken a településeken a vizsgálat becslése hiteles-e.

A COCO módszer kijelenthetjük, hogy lényegesen hasznosabbnak bizonyult számunkra, több információval, elemzéssel szolgál, mint a „best practice” módszer.

A feladatban egy konkrét bolt típus életképessége került megvizsgálásra, de gyakorlatilag bármilyen vállalkozás vagy bolt létjogosultsága meghatározható a szakértői rendszer alapján a megfelelő társadalmi gazdasági felhajtóerők vizsgálatával.

IRODALOMJEGYZÉK

Könyvek

1. Larry Hochman (2010): A fogyasztóra hangolva. Akadémia kiadó, Budapest, 9. p.
2. Dr. Pitlik László (2007): Üzleti informatika. Szent István Egyetemi Kiadó, Gödöllő, 93-96. p.
3. Molnár Melinda (2008): Regionális egyenlőtlenségek. Szent István Egyetemi Kiadó, Gödöllő, 4-5. p.
4. Dr. Farkas Tibor (2009): Vidékfejlesztés II. Szent István Egyetemi Kiadó, Gödöllő, 96-103. p.
5. Farkasné Fekete Mária, Molnár József (2007): Közgazdaságtan I. Mikroökonómia. Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, Debrecen, 57-59. p.
(http://miau.gau.hu/avir/intranet/debrecen_hallgatoi/tananyagok/jegyzet/18-Mikroekonomia.pdf) (Letöltve: 2014.08.18.)
6. Káposzta József (2007): Regionális gazdaságtan. Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, Debrecen, 189. p.
(http://miau.gau.hu/avir/intranet/debrecen_hallgatoi/tananyagok/jegyzet/34-Regionalis_gazdasagtan.pdf) (Letöltve: 2014.07.28.)
7. Kárpáti László, Lehota József (2007): Agrármarketing. Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, Debrecen, 21-22. p.
(http://miau.gau.hu/avir/intranet/debrecen_hallgatoi/tananyagok/jegyzet/32-Agrarmarketing.pdf) (Letöltve: 2014.07.28.)
8. Kozári József (2007): Szaktanácsadás. Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, Debrecen, 63-68. p.
(http://miau.gau.hu/avir/intranet/debrecen_hallgatoi/tananyagok/jegyzet/36-Szaktanacsadas.pdf) (Letöltve: 2014.08.20.)

9. Kárpáti László, Lehota József (2007): Kereskedelmi ismeretek. Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, Debrecen, 82. p.
(http://miau.gau.hu/avir/intranet/debrecen_hallgatoi/tananyagok/jegyzet/16-Kereskedelmi_ismeretek.pdf) (Letöltve: 2014.08.10.)
10. Bálint János, Ferenczy Tibor, Szűcs István (2007): Üzleti tervezés. Debreceni Egyetem Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, Debrecen, 13. p.
(http://miau.gau.hu/avir/intranet/debrecen_hallgatoi/tananyagok/jegyzet/17-Uzleti_tervezes.pdf) (Letöltve: 2014.08.10.)

Internetes források

1. Heti Világgazdaság Online: Heti két halat javasolnak az orvosok
(http://hvg.hu/plazs/20120509_napi_egy_hal) (Letöltve: 2014.10.15.)
2. Trade Magazin Online: Az elfogyasztott hal fele importból származik
(<http://www.trademagazin.hu/hirek-es-cikkek/piaci-hirek/az-elfogyasztott-hal-fele-importbol-szarmazik.html>) (Letöltve: 2014.10.15.)
3. Világgazdaság Online: Magyarország több mint 20 ezer tonna halat termel évente
(<http://www.vg.hu/vallalatok/magyarorszag-tobb-mint-20-ezer-tonna-halat-termel-evente-418324>) (Letöltve: 2014.10.15.)
4. Agrárodal: FAO: Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet
(<http://www.agraroldal.hu/fao.html>) (Letöltve: 2014.10.11.)
5. Trendinspiráció Műhely: A magyar lakosság halfogyasztási szokásai, közösségi marketingstratégia kidolgozásának támogatása prezentáció
(http://halaszat.kormany.hu/download/1/d9/90000/honlapra0220_halfogyasztasi%20szokasok_kutatas_prezi.pdf) (Letöltve: 2014.07.25.)
6. Dr. Kovács Árpád Endre: Hogyan döntenek a beruházásokról?, A beruházások gazdasági előkészítése, megítélése (https://miau.gau.hu/szr/uzl_terv.html#1)
(Letöltve: 2014.08.25.)
7. Pitlik László: Szakértői Rendszerek 1997 (forrás: Informatika szöveggyűjtemény)
(http://tki.szie.hu/oktatas/pluginfile.php/29898/mod_resource/content/1/szakertoi_rendszerek.pdf) (Letöltve: 2014.10.15.)

8. Pásztor Márta Zsuzsanna: Mesterséges intelligencia alkalmazása a gazdasági előrejelzésekben
(http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:7Q9h2Y88QwkJ:miau.gau.hu/miau/96/30ev_2.doc+&cd=3&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)
(Letöltve: 2014.10.15.)
9. Bunkóczi László, Dr. Pitlik László: Mesterséges intelligencia alapú prognosztikai modulok adaptálása a EU/SPEL-Hungary rendszerhez az alapadatbázisok konzisztenciájának egyidejű ellenőrzésével
(<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:RG1jvOAcQJ:https://miau.gau.hu/miau/04/blaci.html+&cd=2&hl=hu&ct=clnk&gl=hu>)
(Letöltve: 2014.10.15.)
10. Agrár Kutató Intézet: Halárak adatlekérdező felülete
(<https://www.aki.gov.hu/halar/lekerdezo>) (Letöltve: 2014.10.15.)
11. Bojtárné Lukácsik Mónika (2012): Alacsonyok a hazai halárak. Magyar Mezőgazdaság online (<http://magyarmezogazdasag.hu/hu/irasok/penzvilag/alacsonyak-hazai-halarak>) (Letöltve: 2014.07.25.)
12. Bojtárné Lukácsik Mónika (2013): Jelentés a szövetség és tagjai működésének 2012. évi eredményeiről. Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége, Budapest, 2013 (http://magyarhal.hu/uploads/files/eves-jelentes/MAHAL_eves_jelentes_2012.pdf) (Letöltve: 2014.07.25.)
13. Vidékfejlesztési Minisztérium: Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) TERVEZET MAHOP 3.0. VERZIÓ 2014-2020
(http://www.ahkungarn.hu/fileadmin/ahk_ungarn/Dokumente/Wirtschaftsinfos/HU/Verschiedenes/MAHOP_Magyar_Halgazdalkodasi_Operativ_Program.pdf)
(Letöltve: 2014.08.05.)
14. Vidékfejlesztési Minisztérium: A magyar halgazdálkodási ágazat jelene a Halászati Operatív Program tükrében
(<http://halaszat.kormany.hu/download/e/45/80000/a5-20oldal-HU-VM.PDF>)
(Letöltve: 2014.08.05.)
15. Pitlik László, Ruff Ferenc (2008): Konzisztencia-gyár, avagy stratégiai és operatív ajánlások a modellezés automatizálásához
(http://miau.gau.hu/miau/116/sigma_plrf.doc) (Letöltve: 2014.10.25.)
16. Pitlik László (2011): Hazai és nemzetközi vállalkozások innovációs potenciáljának feltárása hasonlóságelemzéssel

(<http://miau.gau.hu/miau/154/la154.doc>) (Letöltve: 2014.10.25.)

17. Kovács László (2011): Vállalatvezetési tanácsadás mérleg- és eredmény-kimutatás adatok alapján hasonlóságelemzéssel, Gödöllő, 26-27. p.

(http://miau.gau.hu/miau/158/tdk_res_kl.docx) (Letöltve: 2014.10.25.)

Szakfolyóiratok

1. Herzog Tamás (2013): A haltermelés és - fogyasztás alakulása a világon és Magyarországon. *Statisztikai tükrő*, VII. évfolyam 84. pp. 1-4.

(<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/halaszat.pdf>) (Letöltve: 2014.07.30.)

MELLÉKLETEK

1. melléklet: A TEIR adatbázis ADATGAZDÁINAK a listája**Forrás:** <https://www.teir.hu/>, Adattartalom, (Letöltve: 2014. 10. 18.)

Adatgazdák:
Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ),
CData-Térképtár Kft.,
eNET Kft.,
Európai Környezetvédelmi Ügynökség - EEA,
GeoX Kft.,
Földművelésügyi Minisztérium,
Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEKKH),
Központi Statisztikai Hivatal (KSH),
Magyar Államkincstár (MÁK),
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (MBFH),
Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal,
Magyar Közút Nonprofit Zrt.,
Magyar Orvosi Kamara (MOK)/Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal (EEKH),
Magyar Villamos Művek Zrt. (MVM),
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH),
Nemzetgazdasági Minisztérium,
Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV),
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH EI),
Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) és Magyar Államkincstár (MÁK),
Nemzeti Munkaügyi Hivatal,
Oktatási Hivatal,
Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP),
Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság,
Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (ONYF),
Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala,
VÁTI

2. melléklet: Isaszeg helyezései („rangjai) a 2008-as attribútumok vizsgálatakor

Forrás: Saját forrás

Attribútum	Hús-, húсару- szaküzlete k száma 2008 (Település)	Halszaküzl etek száma 2008 (Település)	Állandó népesség száma 2008 (Település)	Állandó népesség, nők összesen 2008 (Település)	Szociális étkeztetésb en részesülők száma 2008 (Település)	Regisztrált gazdasági szervezetek száma 2008 (Település)	Autóbuszok száma 2008 (Település)	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma 2008.07.01-től 2008 (Település)	180 napon túli nyilvántart ott álláskereső ők száma összesen 2008 (Település)	Magyarorsz ágon első alkalommal forgalomba helyezett személygép kocsik száma 2008 (Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett élelmiszer vegyesüzletek és áruházak száma 2008 (Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett éttermek, cukrászdák száma 2008 (Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett közétkeztet őhelyek száma 2008 (Település)	Éttermek, cukrászdák száma 2008 (Település)	A házi orvosok által ellátott szolgálatok száma 2008 (Település)	Betöltött védőnői álláshelyek száma 2008 (Település)
Mértékegység	db/ezer fő	db/ezer fő	fő	fő/ ezer fő	fő/ ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	fő/ ezer fő	fő/ ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő
Írány	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
ISASZEG RANGSORA	2661	1	133	1800	1034	2565	2932	274	449	2057	1033	1802	1	1696	1651	1232

3. melléklet: Isaszeg ÖSSZRANGSZÁMA és az ez alapján készült országos helyezése (RANGSOR) a 2008-as attribútumok vizsgálatakor

Forrás: Saját forrás

2008-AS ÖSSZRANGSZÁM	TELEPÜLÉS	2008-AS RANGSOR	Állandó népesség száma 2008(Település)
			fő
▼	▼	▼	▼
21321,	Isaszeg	2133,	11116

4. melléklet: Isaszeg helyezései („rangjai”) a 2012-es attribútumok vizsgálatakor

Forrás: Saját forrás

Attribútum	Hús-, húsáru- szaküzletek száma 2012 (Település)	Halszaküz- letek száma 2012 (Település)	Állandó népesség száma 2012 (Település)	Állandó népesség, nők összesen 2012 (Település)	Szociális étkeztetésbe n részesülők száma 2012 (Település)	Regisztrált gazdasági szervezetek száma 2012 (Település)	Autóbuszo- k száma 2012 (Település)	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (rendelkezési állási támogatásban részesülők adatai nélkül) 2012 (Település)	Egy éven túl nyilvántartott álláskereső száma összesen 2012 (Település)	Személygé- pkocsok száma az üzemeltető lakhelye szerint 2012 (Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett egyébélmi szer- szaküzletek száma 2012 (Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett éttermek, büfék száma 2012 (Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhel- yek száma 2012 (Település)	Éttermek, büfék száma 2012 (Település)	A házi orvosok által ellátott szolgálatok száma 2012 (Település)	Betöltött védőnői álláshelyek száma 2012 (Település)
Mértékegység	db/ezer fő	db/ezer fő	fő	fő/ ezer fő	fő/ ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	fő/ ezer fő	fő/ ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő	db/ezer fő
Település																
Isaszeg rangsor	2656	1	132	1882	628	2619	2601	2753	901	2025	1	2191	2804	1854	1746	1242

5. melléklet: Isaszeg ÖSSZRANGSZÁMA és az ez alapján készült országos helyezése (RANGSOR) a 2012-es attribútumok vizsgálatakor

Forrás: Saját forrás

2012-ES ÖSSZRANG SZÁM	TELEPÜLÉS	2012-ES RANGSOR	Állandó népesség száma 2012 (Település)
			fő
26036	ISASZEG	2816	11258

6. melléklet: Isaszeg 2008-as és 2012-es adatainak változása

Forrás: Saját

Település	2008 ÖSSZRANG SZÁM	2008 RANGSOR	2012 ÖSSZRANG SZÁM	2012 RANGSOR	2008 ÉS 2012 KÖZÖTT A TELEPÜLÉSEK ÖSSZRANGSZÁMÁN AK ÁTALAKULÁSA	2008 ÉS 2012 KÖZÖTT A TELEPÜLÉSEK RANGSORÁNA K ÁTALAKULÁSA	2008 ÉS 2012 KÖZÖTT A LEGKEDVEZŐBBEN ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSEK RANGSORA HALSZAKÜZLET NYITÁSÁNAK SZEMSZÖGÉBŐL VIZSGÁLVA AZ ÖSSZRANGSZÁM ÁTALAKULÁSÁNAK ALAPJÁN	Állandó népesség számának változása 2008 és 2012 között (fő)	Állandó népesség száma 2012(Település) (fő)	2008 és 2011 között nyitott Halszaküzlet ek száma (db)	Halszaküzletek száma 2012(Település) (db)
Isaszeg	21321	2133	26816	2873	-5495	-740	2600	142	11258	0	0

7. melléklet: Isaszeg 2012-es eredeti adatai COCO vizsgálathoz

Forrás: Saját

Megnevezés	Kód	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett halszaküzletek száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett hús-, húsáruszaküzletek száma 2012(Település)	Hús-, húsáruszaküzletek száma 2012(Település)	Halszaküzletek száma 2012(Település)	Állandó népesség száma 2012(Település)	Állandó népesség, nők összesen 2012(Település)	Szociális étkeztetésben részesülők száma 2012(Település)	Regisztrált gazdasági szervezetek száma 2012(Település)	Autóbuszok száma 2012(Település)	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (rendelkezésre állási támogatásban részesülők adatai nélkül) 2012(Település)	Egy éven túl nyilvántartott álláskereső száma összesen 2012(Település)	Személygépkocsi száma az üzemeltetők lakhelye szerint 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett élmiszer-szaküzletek száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett éttermek, büfék száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek száma 2012(Település)	Éttermek, büfék száma 2012(Település)	A háziorvosok által ellátott szolgáltatók száma 2012(Település)	Betöltött védőnői álláshelyek száma 2012(Település)
Mértékegység	db	db	db	db	fő	fő	fő	fő	db	db	fő	fő	db	db	db	db	db	db	db
Isaszeg	780,	2,	4,		11258,	5692,	29,	1101,	13,	18,82	96,	3255,		7,	1,	11,	3,	5,	

8. melléklet: Isaszeg 2012-es méretfüggetlenített adatai

Forrás: Saját

Megnevezés	Kód	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett halszaküzletek száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett hús-, húsfeldolgozó szaküzletek száma 2012(Település)	Hús-, húsfeldolgozó szaküzletek száma 2012(Település)	Halszaküzletek száma 2012(Település)	Állandó népesség, nők összesen 2012(Település)	Szociális étkeztetésben részesülők száma 2012(Település)	Regisztrált gazdasági szervezetek száma 2012(Település)	Autóbuszok száma 2012(Település)	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (rendelkezésre állási támogatásban részesülők adatai nélkül) 2012(Település)	Egy éven túl nyilvántartott álláskeresőek száma összesen 2012(Település)	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett egyéb élelmiszer-szaküzletek száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett éttermek, büfék száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek száma 2012(Település)	Éttermek, büfék száma 2012(Település)	A házi orvosi ellátottak száma 2012(Település)	Betöltött védőnői álláshelyek száma 2012(Település)
Mértéke		db/ezzer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő	fő/ ezer fő	fő/ ezer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő	fő/ ezer fő	fő/ ezer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő	db/ezzer fő
Isaszeg	780					505,596	2,575946	97,797122	1,15473441	1,67170012	8,5272695	289,127731	0	0,62178	0,088825724	0,977082963	0,266477	0,4441286

9. melléklet: Isaszeg 2012-es szimulált helyezése a tanulási minta alapján

Forrás: Saját

Megnevezés	Kód	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett halszaküzletek száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett hús-, húsfeldolgozó szaküzletek száma 2012(Település)	Hús-, húsfeldolgozó szaküzletek száma 2012(Település)	Halszaküzletek száma 2012(Település)	Állandó népesség, nők összesen 2012(Település)	Szociális étkeztetésben részesülők száma 2012(Település)	Regisztrált gazdasági szervezetek száma 2012(Település)	Autóbuszok száma 2012(Település)	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (rendelkezésre állási támogatásban) 2012(Település)	Egy éven túl nyilvántartott álláskeresőek száma összesen 2012(Település)	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett egyéb élelmiszer-szaküzletek száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett éttermek, büfék száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek száma 2012(Település)	Éttermek, büfék száma 2012(Település)	A házi orvosi ellátottak száma 2012(Település)	Betöltött védőnői álláshelyek száma 2012(Település)	Halszaküzletek száma 2012(Település)
Sorszám						Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám	Sorszám
Isaszeg	780					62	3	65	40	8	10	26	1	19	20	4	66	56	???
Irány	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	nincs

10. melléklet: Isaszeg 2012-es szimulált lépcsőértékei attribútumonként

Forrás: Saját

COCO (db/millió)	Kód	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett halszaküzletek száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett hús-, húsfeldolgozó szaküzletek száma 2012(Település)	Hús-, húsfeldolgozó szaküzletek száma 2012(Település)	Halszaküzletek száma 2012(Település)	Állandó népesség, nők összesen 2012(Település)	Szociális étkeztetésben részesülők száma 2012(Település)	Regisztrált gazdasági szervezetek száma 2012(Település)	Autóbuszok száma 2012(Település)	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (rendelkezésre állási támogatásban részesülők adatai nélkül) 2012(Település)	Egy éven túl nyilvántartott álláskeresőek száma összesen 2012(Település)	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett egyéb élelmiszer-szaküzletek száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett éttermek, büfék száma 2012(Település)	Egyéni vállalkozás által üzemeltetett munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek száma 2012(Település)	Éttermek, büfék száma 2012(Település)	A házi orvosok által ellátott szolgálatok száma 2012(Település)	Betöltött védőnői álláshelyek száma 2012(Település)
Isaszeg	780					0	0	0	7,4	0	0	8,7	24,7	49,3	0	101,2	0	0

11. melléklet: Halszaküzletek darabszámának becslése 2012-ben Isaszegen

Forrás: Saját

Halszaküzletek számának becslése 2012-ben Isaszegen (db)			
191,3	1000000	főre	(méretfüggetlenített)
2,153655	11258	főre	(állandó népesség)

12. melléklet: Az OAM (rangsor) látható darab/ezer főre és az ezekhez tartozó Halszaküzletek száma (Y4) db/millió főre és látható még Isaszeg szimulált rangsorszáma

Forrás: Saját

OAM (rangsor)	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	Y4
Baja	15	34	33	51	28	35	43	43	23	44	39	35	24	321
Balmazújváros	54	19	26	35	59	50	1	47	5	50	4	53	22	111
Bátaszék	21	52	58	25	55	21	14	1	42	57	13	39	55	298
Békéscsaba	8	61	14	58	22	47	41	57	57	33	61	22	33	32
Budapest	3	21	4	49	19	7	53	19	6	22	59	9	57	27
Cegléd	28	33	49	24	62	33	30	46	21	15	23	50	39	26
Csongrád	22	48	21	43	41	27	23	1	37	18	29	16	49	114
Csoma	58	20	27	16	3	2	56	34	61	1	46	54	5	95
Debrecen	13	38	12	47	27	51	31	26	8	43	36	12	35	14
Decs	50	53	60	9	54	40	7	1	13	1	3	23	38	722
Dombóvár	18	15	44	7	25	45	27	40	29	39	26	29	20	102
Dömsöd	62	49	48	18	39	18	28	1	38	1	48	19	32	166
Dunaföldvár	49	30	19	8	11	13	33	65	52	1	55	37	52	113
Dunaújváros	20	28	57	45	47	26	15	29	16	19	17	21	26	20
Eger	1	39	6	60	14	32	42	41	53	64	60	44	13	18
Érd	57	1	40	15	15	8	62	20	9	28	12	62	61	15
Fadd	63	60	65	1	42	34	12	1	60	52	54	30	47	230
Fehérgyarmat	38	63	2	38	20	58	45	63	64	59	51	55	34	124
Fülöpszállás	43	18	16	1	63	43	11	1	30	61	32	1	59	420
Gyöngyös	9	40	18	64	37	36	46	53	56	21	62	13	37	32
Győr	25	37	10	57	18	6	54	22	22	36	45	26	23	23
Győrújbarát	65	32	22	13	1	5	64	1	19	42	6	60	63	163
Gyula	32	65	24	11	57	16	29	18	43	45	37	47	25	31
Hajdúnánás	61	17	36	34	49	37	5	59	59	51	27	36	29	56
Harkány	44	36	3	52	5	22	55	62	65	54	65	25	41	239
Hatvan	30	11	55	62	40	15	35	1	45	1	34	27	6	46
Hódmezővásárhely	45	16	45	42	31	23	8	31	50	37	33	14	50	21
Kalocsa	17	41	38	27	12	48	51	23	49	27	25	57	9	232
Kaposvár	5	51	11	61	43	39	44	42	31	49	35	11	14	60
Kecel	27	50	1	1	30	63	37	58	4	25	5	38	53	113
Kecskemét	23	45	20	53	23	29	58	32	27	30	49	28	45	35
Kerekegyháza	56	58	23	31	26	12	48	45	34	1	21	32	48	153
Keszthely	2	4	5	28	36	14	60	1	63	35	64	3	7	148
Kiskunfélegyháza	26	6	25	46	44	20	26	27	54	23	41	43	51	32
Kiskunhalas	36	44	30	23	51	53	34	38	41	48	47	61	12	34
Kisvárd	35	64	15	37	16	61	22	49	51	62	40	59	3	57
Kunszentmárton	46	13	43	44	50	54	3	60	33	26	7	8	19	114
Miskolc	11	47	51	59	53	52	13	28	17	20	44	10	11	24
Mohács	29	31	52	29	35	55	18	39	28	38	19	56	46	257
Nagyatád	4	56	37	20	60	30	32	33	15	56	15	5	10	89
Nagykálló	42	54	34	19	52	65	21	37	32	65	16	48	31	100
Nagykát	47	14	59	48	33	17	19	61	46	58	18	52	44	78
Nyíregyháza	14	57	7	55	9	44	39	30	55	41	57	46	18	8
Paks	48	35	31	41	13	11	63	21	7	24	28	33	28	204
Pápa	37	29	47	54	29	24	38	52	40	40	24	40	15	31
Pécs	6	22	17	56	38	38	36	24	11	29	42	6	30	39
Ráckeve	51	5	50	33	34	10	40	35	26	47	58	63	17	98
Rakamaz	31	62	8	26	32	62	9	55	3	60	11	4	65	209
Sátraljaújtelep	33	46	61	40	65	56	6	25	35	1	52	20	21	62
Siklós	7	26	29	12	10	59	24	54	47	46	20	51	36	98
Simontornya	41	42	64	17	46	60	10	1	12	53	10	2	42	239
Sopron	24	8	32	32	2	1	65	48	39	55	50	31	43	17
Sükösd	55	3	56	1	58	31	16	1	1	1	1	15	27	775
Szedres	60	24	62	1	24	41	20	1	10	1	22	41	1	430
Szeghalom	64	59	54	50	45	57	2	56	36	1	14	45	58	105
Székesfehérvár	19	27	13	63	7	19	61	36	20	31	38	42	40	9
Szekszárd	10	23	9	65	17	25	59	51	44	34	43	7	2	87
Szigethalom	59	2	63	6	8	4	49	1	18	17	9	64	54	56
Szigetszentmiklós	53	10	41	22	6	3	57	44	25	16	31	65	60	55
Szigetvár	12	9	46	21	56	46	25	1	62	1	56	34	8	91
Tiszaújváros	52	7	35	39	21	28	47	50	58	1	53	58	56	87
Tokaj	16	55	28	36	48	49	17	1	48	63	63	24	4	240
Tolna	40	25	53	14	64	42	50	64	14	1	8	17	62	425
Vác	39	12	42	30	4	9	52	17	24	32	30	49	16	28
Verpelét	34	43	39	10	61	64	4	1	1	1	2	18	64	254
Isaszeg	62	3	65	40	8	10	26	1	19	20	4	66	56	???

13. melléklet: Az OAM táblázat lépcsők értéke rangsorhoz rendelve, illetve a szimulációs módszerrel Isaszeg lépcsőértékei és az azokhoz tartozó Halszaküzlet darabszám 1 millió főre

Forrás: Saját

Lépcsők	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	Halszaküzletek száma 2012(Település)
1	58	0	120,7	79,2	56,2	0	45,4	24,7	73,1	48,5	433,1	202,5	135	
2	58	0	120,7	39,4	2,2	0	45,4	4,8	73,1	3,9	221,5	88,3	25,1	
3	58	0	120,7	39,4	2,2	0	45,4	4,8	73,1	3,9	221,5	49,8	10,8	
4	58	0	3,5	39,4	2,2	0	26,8	4,8	49,3	3,9	101,2	49,8	10,8	
5	58	0	3,5	39,4	2,2	0	26,8	4,8	49,3	3,9	85,7	25,1	10,8	
6	58	0	3,5	39,4	2,2	0	26,8	4,8	49,3	3,9	85,7	10,8	0	
7	58	0	3,5	39,4	0,4	0	26,8	4,8	49,3	3,9	85,7	10,8	0	
8	58	0	3,5	39,4	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	85,7	10,8	0	
9	58	0	3,5	39,4	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	26,8	5,6	0	
10	53,6	0	3,5	26	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	26,8	3,5	0	
11	53,6	0	3,5	26	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	26,8	3,5	0	
12	53,6	0	3,5	26	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	26,8	3,5	0	
13	53,6	0	3,5	26	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	26,8	3,5	0	
14	53,6	0	3,5	26	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	26,8	2,2	0	
15	53,6	0	3,5	23,4	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	26,8	2,2	0	
16	53,6	0	3,5	23,4	0	0	26,8	4,8	49,3	3,9	26,8	2,2	0	
17	53,6	0	3,5	23,4	0	0	26,8	4,8	49,3	0	26,8	2,2	0	
18	42,4	0	3,5	23,4	0	0	26,8	3	49,3	0	26,8	1,7	0	
19	42,4	0	3,5	23,4	0	0	8,7	3	49,3	0	26,8	1,7	0	
20	42,4	0	3,5	23,4	0	0	8,7	3	49,3	0	26,8	1,7	0	
21	42,4	0	3,5	23,4	0	0	8,7	3	49,3	0	26,8	1,7	0	
22	0	0	3,5	23,4	0	0	8,7	3	49,3	0	26,8	1,7	0	
23	0	0	3,5	23,4	0	0	8,7	3	49,3	0	26,8	1,7	0	
24	0	0	3,5	23,4	0	0	8,7	0	49,3	0	26,8	1,7	0	
25	0	0	3,5	23,4	0	0	8,7	0	49,3	0	26,8	1,7	0	
26	0	0	3,5	23,4	0	0	8,7	0	49,3	0	26,8	1,7	0	
27	0	0	3,5	23,4	0	0	8,7	0	49,3	0	26,8	1,7	0	
28	0	0	3,5	23,4	0	0	8,7	0	49,3	0	26,8	1,7	0	
29	0	0	3,5	23,4	0	0	0,9	0	0	0	26,8	1,7	0	
30	0	0	3,5	13,8	0	0	0,9	0	0	0	26,8	1,7	0	
31	0	0	3,5	13,8	0	0	0,9	0	0	0	26,8	1,7	0	
32	0	0	3,5	9,1	0	0	0,9	0	0	0	26,8	1,7	0	
33	0	0	3,5	9,1	0	0	0,9	0	0	0	26,8	1,7	0	
34	0	0	3,5	9,1	0	0	0,9	0	0	0	26,8	1,7	0	
35	0	0	3,5	9,1	0	0	0	0	0	0	26,8	1,7	0	
36	0	0	3,5	9,1	0	0	0	0	0	0	26,8	1,7	0	
37	0	0	3,5	9,1	0	0	0	0	0	0	26,8	1,7	0	
38	0	0	3,5	9,1	0	0	0	0	0	0	26,8	1,7	0	
39	0	0	0	9,1	0	0	0	0	0	0	26,8	1,7	0	
40	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	17,3	0	0	
41	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	6,5	0	0	
42	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
43	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
44	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
45	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
46	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
47	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
48	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
49	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
50	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
51	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
52	0	0	0	7,4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
53	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
54	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
55	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
57	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
58	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
59	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
60	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
61	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
62	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
63	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
64	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
65	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
66	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SZIMULÁCIÓ	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ISASZEG (67)	0	0	0	7,4	0	0	8,7	24,7	49,3	0	101,2	0	0	191,3 db/millió fő